

# Մ Ե Թ Ո Դ Ա Կ Ա Ն   Ց ՈՒ Ց ՈՒ Մ Ն Ե Ր

ՀՀ 2020-2022 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ԾԱԽՍԵՐԻ  
ԾՐԱԳՐԻ ԵՎ ՀՀ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ  
ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ ՊԵՏԱԿԱՆ  
ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՅՏԵՐԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ԵՎ ԴՐԱՆՔ ՀՀ  
ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ

## ՕԳՏԱԳՈՐԿՈՂ ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՄԺԾԾ	միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիր
ԾԲ	ծրագրային բյուջետավորում
ԾԻԳ	ծրագրերի իրականացման գրասենյակ
ՊՈԱԿ	պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն
ՖՆ	ֆինանսների նախարարություն

## ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջներին համապատասխան ընդունված ՀՀ վարչապետի 2019 թվականի մարտի 22-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2020 թվականի բյուջետային գործընթացն սկսելու մասին» N-289-Ա որոշմամբ (այսուհետ՝ Վարչապետի որոշում) սկսվել է 2020 թվականի բյուջետային գործընթացը և հաստատվել է ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի մշակման գործընթացի՝ ՀՀ 2020-2022 թվականների պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի (այսուհետ՝ ՄԺԾԾ) և ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի նախագծի մշակման աշխատանքների իրականացման ժամանակացույցը: Այն իրենից ներկայացնում է մեկ ընդհանուր գործընթաց, որը սկսվում է ընթացիկ տարվա հունվար ամսին և ավարտվում է նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին՝ ՀՀ ԱԺ կողմից պետական բյուջեի մասին օրենքի ընդունմամբ:

Սույն մեթոդական ցուցումները մշակվել են ՀՀ վարչապետի նշված որոշման պահանջներին համապատասխան և նպատակ ունեն օժանդակելու Հայաստանի Հանրապետության հանրային իշխանության և տարածքային կառավարման բյուջետային հատկացումների գլխավոր կարգադրիչ հանդիսացող (այսուհետ՝ ԲԳԿ) հայտատու մարմիններին (այսուհետ՝ Հայտատու)՝ ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի նախագծի մշակման գործընթացի շրջանակներում իրենց 2020-2022 թվականների ՄԺԾԾ և 2020 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի կազմման (այսուհետ՝ հայտեր) և դրանք ՀՀ ֆինանսների նախարարություն ներկայացման գործում:

Նկատի ունենալով, որ ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումներով հաստատվել են ՀՀ մարզերի սոցիալ-տնտեսական զարգացման քառամյա ծրագրեր, ուստի տարածքային զարգացման ծրագրերի գծով հաշվետվողականության մեխանիզմների ստեղծման, ինչպես նաև բյուջետային քննարկումների արդյունավետության բարձրացման նպատակով անհրաժեշտ է, որ Հայտատու մարմիններն իրենց ֆինանսավորման հայտերը կազմեն ՀՀ մարզերի սոցիալ-տնտեսական զարգացման քառամյա ծրագրերին համահունչ, այդ հայտերով առաջարկվող ծախսային ծրագրերի հատկացումները ներկայացնեն նաև տարածքային (ըստ մարզերի) բացվածքով՝ համապատասխան բացատրական-վերլուծական տեղեկատվությամբ:

Հարկ է հիշել, որ համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի, առաջիկա երեք տարվա՝ Հայաստանի Հանրապետության պետական միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի մշակման նպատակն է հնարավորություն ստեղծել կառավարության համար կառավարելու պետական հատվածի ֆինանսական ռեսուրսներն իր միջնաժամկետ հարկաբյուջետային նպատակներին և քաղաքականության գերակայությունների համապատասխան: Միաժամանակ, միջնաժամկետ ծախսերի ծրագիրը ծառայում է հիմք՝ պետական բյուջեի նախագծի մշակման աշխատանքների համար:

Սույն մեթոդական ցուցումները հանդիսանում են միասնական ուղեցույց պետական մարմինների ֆինանսավորման հայտերի կազմման համար:

Մեթոդական ցուցումները բաղկացած են հետևյալ չորս մասերից

- **Մաս 1** – նկարագրվում են ՀՀ 2020-2022 թվականների ՄԺԾԾ և ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի նախագծերի կազմման գործընթացներին վերաբերող ընդհանուր բնույթի հիմնական տեղեկությունները, մասնավորապես՝ ՀՀ 2020-2022 թվականների ՄԺԾԾ և ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի գծով որոշումները, ՀՀ 2020-2022 թվականների ՄԺԾԾ և 2020 թվականի բյուջետային գործընթացի հանգուցային ժամկետները և պետական մարմիններին ներկայացվող պահանջները, ինչպես նաև հատուկ ցուցումներ և օրենսդրական հիմքեր՝ բյուջետային ծախսերի հաշվարկների կատարման համար:

- **Մաս 2** - տրվում են 2020-2022 թվականների ՄԺԾԾ (ներառյալ 2020 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման) հայտերի կազմման առանձին ցուցումներ՝ ընդհանուր դրույթների և վերջինիս կից ֆինանսավորման հայտի օրինակելի ձևի տեսքով:
- **Մաս 3** - բերվում են 2020-2022 թվականների ՄԺԾԾ (ներառյալ 2020 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման) հայտերի կազմման ցուցումների հավելվածներ:

Վերոնշյալ մասերը տեղադրված են նաև ՀՀ ֆինանսների նախարարության պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

Մեթոդական ցուցումների կամ բյուջետային գործընթացում ծագած՝ պետական մարմնի նկատմամբ առաջադրվող պահանջներին վերաբերող ցանկացած հարց հայտատուները կարող են ուղղել ՀՀ ֆինանսների նախարարության բյուջետային գործընթացի կազմակերպման վարչության

(հեռ.՝ 011-800138, 011-800139, 011-800226, 011-800228, 011-800230, 011-800231, 011-800232, 011-800238, 011-800239, 011-800240, 011-800241, 011-800242, 011-800243, 011-800244, 011-800245, 011-800246, 011-800247, 011-800252) համապատասխան պատասխանատու մասնագետներին:

Առաջարկվում է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի ղեկավարին, Ազգային ժողովի աշխատակազմի ղեկավար-գլխավոր քարտուղարին, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանի նախագահին, Հայաստանի Հանրապետության բարձրագույն դատական խորհրդի նախագահին, Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտեի նախագահին, Հայաստանի Հանրապետության հատուկ քննչական ծառայության պետին, Հայաստանի Հանրապետության հաշվեքննիչ պալատի նախագահին, Հայաստանի Հանրապետության մարդու իրավունքների պաշտպանին, Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի նախագահին, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի նախագահին, Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովի նախագահին, Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի նախագահին, Հայաստանի Հանրապետության հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի նախագահին 2020-2022 ՄԺԾԾ և/կամ 2020 թվականի տարեկան ծախսերը պլանավորելիս առաջնորդվել սույն ցուցումներով, հայտերը կազմել և ՀՀ ֆինանսների նախարարություն ներկայացնել սույն ցուցումներին համապատասխան: Ընդ որում, առաջարկվում է, որ այդ մարմինները ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը հասանելի դարձնեն նաև ծախսերի պլանավորման համար հիմք հանդիսացած մանրամասն հաշվարկ-հիմնավորումները բացված ըստ առանձին ծախսատեսակների:

**ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՒՆՆԵՐ ՆԱԽՈՐԴ ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԵՄԱՏ**

2020 թվականի բյուջետային գործընթացում որոշակի փոփոխություններ են իրականացվել նախորդ՝ 2019 թվականի բյուջետային գործընթացի համեմատ: Նշված փոփոխությունները վերաբերվում են ինչպես գործընթացի հիմնական փուլերին, իրականացվող միջոցառումներին,

այնպես էլ գործընթացում ներգրավված մարմիններին և ժամանակացույցին: Արդյունքում որոշակի փոփոխությունների են ենթարկվել նաև մեթոդական ցուցումները:

Գործընթացում իրականացված վերոհիշյալ փոփոխությունների արդյունքում նախկինի համեմատ որոշակիորեն պարզեցվել են այդ գործընթացները և հնարավորինս վերացվել են ՄԺԾԾ և տարեկան բյուջեի կազմման գործընթացների միջև կրկնություններն ու խզումները, ինչպես նաև ավելի շատ ժամանակ է հատկացվել ծախսային քաղաքականության և ծրագրերի շուրջ բովանդակային քննարկումների համար: Մասնավորապես, ի տարբերություն նախորդ տարիների՝ 2020 թվականի բյուջետային գործընթացում նախատեսվում է, որ.

- ՀՀ պետական մարմիններն, իրենց 2020-2022թթ. ՄԺԾԾ (ներառյալ ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի) հայտերը կազմում են հիմք ընդունելով 2019-2021թթ. ՄԺԾԾ-ով 2020-2021թթ համար հաստատված ծախսային չափաքանակները, ընդ որում, այդ հայտերը ներկայացվում են միաժամանակ՝ մեկ ընդհանուր փաստաթղթով,
- հայտերում ծախսերի գծով առաջարկությունները ներկայացվում են ինչպես ամփոփ՝ ըստ ԲԳԿ-ի, այնպես էլ բացված՝ ըստ տվյալ ոլորտում ծրագրերի միջոցառումներն իրականացնող՝ ԲԳԿ չհանդիսացող կատարող մարմինների),
- հայտերում առանձնացվում են գոյություն ունեցող պարտադիր և հայեցողական պարտավորությունները, ինչը հնարավորություն կտա ողջ բյուջետային գործընթացում ծախսային պարտավորությունները դիտարկել և ծախսային քաղաքականության վերաբերյալ որոշումներն ընդունել հաշվի առնելով նաև այդ ծախսերի հետ կապված ՀՀ կառավարության հայեցողականության և ճկունության մակարդակը,
- հայտերում ներկայացված ծրագրերի շուրջ քննարկումների անցկացումն իրականացվում է երկու ուղղությամբ. (i) գոյություն ունեցող պարտադիր և առանձին շարունակական հայեցողական պարտավորությունների գծով ծրագրերի/միջոցառումների գծով ծախսերի քննարկում, որի արդյունքում որոշումներ են ընդունվում դրանց ճշգրտման վերաբերյալ, և (ii) մյուս բոլոր առաջարկների, այդ թվում քաղաքականության վերանայման կամ հայեցողական պարտավորությունների շարունակման վերաբերյալ, քննարկում ՀՀ վարչապետի մոտ, որի արդյունքում որոշում է կայացվում ոլորտային ծախսային քաղաքականության, ինչպես նաև հայեցողական պարտավորությունների շարունակման և քաղաքականության վերանայմանն առնչվող առաջարկների և դրանց առաջնահերթությունների վերաբերյալ,
- միջինժամկետ ոլորտային ծախսային քաղաքականության շարադրանքն ի տարբերություն ներկայիս ՄԺԾԾ փաստաթղթի, կլինի շատ հակիրճ և իր մեջ կներառի միջինժամկետ ոլորտային ծախսային քաղաքականության հետ կապված բոլոր հարցերը (թիրախներ, գերակայություններ, պետության միջամտության ուղղություններ): Ի տարբերություն նախկին գործելաոճի, յուրաքանչյուր ոլորտի ծախսային քաղաքականությունը կշարադրվի հնարավորինս հակիրճ (5-ից 6 էջի սահմաններում):
- ՄԺԾԾ և տարեկան բյուջեի նախագծի կազմման աշխատանքները կիրականացվեն զուգահեռաբար և ՄԺԾԾ փաստաթղթի հետ միասին կմշակվի նաև 2020 թվականի տարեկան բյուջեի նախագծի նախնական տարբերակը՝ որպես ՄԺԾԾ առաջին տարվա ծրագրի բացվածք,
- Օգոստոս ամսին ԲԳԿ հանդիսացող պետական մարմինների նախաձեռնությամբ ՀՀ ԱԺ գլխադասային հանձնաժողովներում իրականացվում են քննարկումներ ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի նախագծի նախնական տարբերակում ներառված բյուջետային ծրագրերի շուրջ:

**ՄԱՍ 1. ՀՀ 2020-2022 ԹԹ. ՄԺԾԾ ԵՎ ՀՀ 2020 Թ. ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ**

**1.1 ՀՀ 2020-2022 թթ. ՄԺԾԾ որոշումները**

ՀՀ 2020-2022 թվականների ՄԺԾԾ մշակման գործընթացը տրամադրում է մի մեխանիզմ, որով ՀՀ կառավարությունը կկայացնի ռազմավարական որոշումներ իր հարկաբյուջետային քաղաքականության մասին: Մասնավորապես, ՄԺԾԾ գործընթացի արդյունքում կսահմանվեն

- **Երկարաժամկետ հարկաբյուջետային սկզբունքները կամ նպատակները** այնպիսի ցուցանիշների գծով, ինչպիսիք են պետական բյուջեի եկամուտները, ծախսերը, պակասուրդի մակարդակը և պետական պարտքը:

- **Կարճաժամկետ և միջնաժամկետ հարկաբյուջետային ցուցանիշները.** հաշվի առնելով երկարաժամկետ հարկաբյուջետային քաղաքականության նպատակները, ակնկալվող եկամուտների մակարդակը և ծախսերի անհրաժեշտությունը, ՀՀ կառավարությունը կորոշի ընդհանուր ծախսերի մակարդակը (և, հետևաբար, պակասուրդը) առաջիկա բյուջետային տարվա և ՄԺԾԾ ժամանակահատվածի հաջորդ երկու տարիների համար:

- **Ռազմավարական ծախսային գերակայությունները.** ՄԺԾԾ գործընթացում ոլորտային և ծախսային գերակայությունների սահմանումը թույլ կտա, որպեսզի ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի նախագծի կազմման գործընթացն ուղղորդվի համապատասխան մշակված քաղաքականությունների դաշտ:

- **Պետական մարմինների կողմից իրականացվող քաղաքականության նպատակները և դրանց իրագործման համար կիրառվող ռազմավարությունը.** ՄԺԾԾ գործընթացը հնարավորություն է տալիս պետական մարմիններին ներգրավվել պետության ռազմավարական նպատակների և ծրագրերի մշակման գործընթացում:

**1.2. ՀՀ 2020թ. բյուջետային գործընթացի ժամանակացույցի ամփոփ նկարագիրը, պետական մարմիններին ներկայացվող հիմնական պահանջները և առանցքային ժամկետները**

<b>Պետական մարմինների կողմից պատրաստվող փաստաթղթերը</b>	<b>Կատարման համար սահմանված ժամկետը</b>
Հայտարարում մարմինների (յուրաքանչյուրը՝ իրեն վերապահված իրավասության մասով, ընդ որում ՀՀ տարածքային կառավարման մարմինները՝ ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության հետ համաձայնեցված) և ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ՄԺԾԾ (ներառյալ ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի) նախագծի հիմքում դրվող բյուջեային մուտքերի, այդ թվում՝ բյուջեային եկամուտների առանձին եկամտաբերականներից և ոչ ֆինանսական ակտիվների հետ գործառնություններից մուտքերի կանխարեւոմները ներկայացնելը ՀՀ ֆինանսների նախարարություն:	մինչև 2019 թվականի ապրիլի 30-ը
Հայտարարում մարմինների կողմից, հիմք ընդունելով 2019-2021թթ. ՄԺԾԾ-ով 2020-2021թթ. համար հաստատված ծախսային չափաքանակները և առաջնորդվելով ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից տրամադրված մեթոդական ցուցումներով՝ իրենց 2020-2022թթ. ՄԺԾԾ (ներառյալ ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի) հայտերը մշակելը և ներկայացնելը ՀՀ ֆինանսների նախարարություն:	մինչև 2019 թվականի ապրիլի 30-ը
ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատողների մասնակցությամբ մակրոտնտեսական հարցերով համարեղ աշխատանքային խումբի կողմից ՄԺԾԾ (ներառյալ ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի) նախագծի հիմքում դրվող մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերաբերյալ	մինչև 2019 թվականի մայիսի 15-ը

առաջարկություններ մշակելը և ներկայացնելը ՀՀ ֆինանսների նախարարություն:	
Հայրապետ մարմինների կողմից ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի մասին ՀՀ օրենքի նախագծի նախնական փորձերակում ներառված բյուջեարային ծրագրերը ՀՀ Ազգային ժողովի գլխադասային հանձնաժողովներում քննարկելու ժամանակացույցերի մշակում (հուլիսի 22-ից մինչև օգոստոսի 20-ը) և համախառասխան հանձնաժողովների հետ համաձայնեցում:	մինչև 2019 թվականի հունիսի 3-ը
Հայրապետ մարմինների կողմից ներկայացված ՄԺԾԾ (ներառյալ ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի) հայտերի շուրջ ՀՀ վարչապետի մոտ քննարկումների անցկացում (ըստ անհրաժեշտության)	մինչև 2019 թվականի հունիսի 17-ը
ՄԺԾԾ հայտերի շուրջ ՀՀ վարչապետի մոտ կայացած քննարկման արդյունքներով Հայրապետ մարմինների ավարտուն փեքի բերված՝ ՄԺԾԾ (ներառյալ ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի)-ի հայտերի մշակում և ներկայացում (ներառյալ փորձարկյալի կրկնաձևով՝ առանձնացված ըստ Երևան քաղաքի և առանձին մարզերի) ՀՀ ֆինանսների նախարարություն:	մինչև 2019 թվականի հունիսի 25-ը
Հայրապետ մարմինների կողմից ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի մասին օրենքի նախագծի նախնական փորձերակում ներկայացված բյուջեարային ծրագրերը ՀՀ ԱԺ գլխադասային հանձնաժողովներում քննարկելու ժամանակացույցերի մշակում և համապարասխան հանձնաժողովների հետ համաձայնեցում	մինչև 2019 թվականի հունիսի 3-ը
ՀՀ ԱԺ գլխադասային հանձնաժողովներում քննարկումների անցկացում հայրապետ մարմինների և ՀՀ ֆինանսների նախարարության մասնակցությամբ, ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված ՀՀ 2020 թվականի պետական բյուջեի մասին օրենքի նախագծի նախնական փորձերակում ներկայացված բյուջեարային ծրագրերի շուրջ:	մինչև 2019 թվականի օգոստոսի 20-ը

### 1.3 Հատուկ ցուցումներ և օրենսդրական հիմքեր՝ բյուջետային ծախսերի հաշվարկների կատարման համար

Բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների գծով ծախսերի հաշվարկներն իրականացնելիս Հայտատուները պետք է առաջնորդվեն սույն ցուցումների Հավելված N 13-ում բերված իրավական հիմքերով և դրանք կատարեն վերջիններիս խիստ համապատասխան:

Բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածներով ծախսերը և դրանց գծով հաշվարկները ներկայացնելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 2007 թվականի հունվարի 9-ի «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային ու հանրային հատվածի հաշվապահական հաշվառման դասակարգումները և դրանց կիրառման ցուցումները հաստատելու մասին» N 5-Ն հրամանով:

Ընդ որում, ծախսերը տնտեսագիտական դասակարգմամբ ներկայացնելիս անհրաժեշտ է վերջիններս ներկայացնել Դաս/Կատեգորիա/Խումբ/Սինթետիկ մակարդակով:

Բյուջետային հայտերում բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման սուբսիդիաներ, դրամաշնորհներ (նվիրաբերություններ) հոդվածներով ծախսերի նախատեսման դեպքում անհրաժեշտ է հիմք ընդունել 2018 թվականի դեկտեմբերի 27-ի ՀՀ կառավարության «Հայաստանի Հանրապետության 2019 թվականի պետական բյուջեի կատարումն ապահովող միջոցառումների մասին» թիվ 1515-Ն որոշման 1.1 և 1.2 կետերով տրված սահմանումները: Ընդ որում, բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման դրամաշնորհներ հոդվածով առանց մրցույթի իրականացմամբ ծախսեր պլանավորելիս բյուջետային հայտերում անհրաժեշտ է հիմնավորել առանց մրցույթի ընթացակարգի կիրառման հատկացումների տրամադրման անհրաժեշտությունը:

Բյուջետային հայտերում պետական ծառայողական ավտոմեքենաների ձեռքբերման և շահագործման հետ կապված ծախսերի նախատեսման դեպքում անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ վարչապետի N 02/04.5/5505-2019 հանձնարարականին ի լրումն տրված N 02/04.5/7658-2019 հանձնարարականով ներկայացված պահանջներով (կցվում է):

Բյուջետային հայտերում բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերման (գնման) հողվածներով ծախսերի նախատեսման դեպքում, այդ ծախսերի հաշվարկներում ապրանքների և ծառայությունների գները հաշվարկելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել հետևյալ մոտեցմամբ՝

- այն դեպքում, երբ տվյալ ծրագրի միջոցառման գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար գները սահմանվում են համապատասխան կարգավորող մարմինների կողմից, ապա այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է ելնելով սահմանված սակագներից,
- այն դեպքում, երբ տվյալ ծրագրի միջոցառման գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար առկա են նախորդ տարիներից շարունակվող (գործող) պայմանագրեր, որոնք տարածվում են 2020 թվականի վրա, ապա այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է ելնելով համապատասխան պայմանագրերով սահմանված գներից,
- այն դեպքում, երբ տվյալ ծրագրի միջոցառման գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար առկա չեն 2020 թվականի վրա տարածվող պայմանագրեր, սակայն առկա են համապատասխան (գործող) պայմանագրեր 2019 թվականի համար, ապա այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է ելնելով 2019 թվականի համապատասխան պայմանագրերով սահմանված գներից,
- այն դեպքում, երբ տվյալ ծրագրի միջոցառման գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար չկան գործող պայմանագրեր, ապա այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է ելնելով 2018 թվականի համապատասխան փաստացի գներից,
- տվյալ ծրագրի միջոցառման գծով համապատասխան ապրանքի կամ ծառայության ձեռքբերման համար գործող պայմանագրերի, սահմանված սակագների և 2018 թվականի համապատասխան փաստացի գների վերաբերյալ տեղեկատվության բացակայության դեպքում, այդ ապրանքի կամ ծառայության գինը որոշվում է ելնելով վերջինիս վերաբերյալ ՀՀ պաշտոնական վիճակագրության կամ այլ աղբյուրների հրապարակումներում առկա տեղեկատվությունից:

Բյուջետային հայտերում բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման ցանկացած հողվածով ծախսերի հաշվարկներին կից անհրաժեշտ է ներկայացնել հիմնավորումներ հստակ նշելով այդ հողվածով ծախսերի հաշվարկման օրենսդրական կամ կանոնակարգային հիմքերը և գնագոյացման սկզբունքները, այդ թվում հաշվի առնելով ՀՀ կառավարության 2018 թվականի դեկտեմբեր 27-ի թիվ 1515-Ն որոշման 4-րդ կետի 16-րդ ենթակետի ապահովման արդյունքում մշակված փաստաթղթերը:

**ՄԱՍ 2. 2020-2022 ԹԹ. ՄԺԾԾ (ՆԵՐԱՌՅԱԼ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ) ՀԱՅՏԵՐԻ ԿԱԶՄՄԱՆ ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ**

2020-2022թթ ՄԺԾԾ (ներառյալ ՀՀ 2020 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման) հայտի հիմնական նպատակն է ներկայացնել պետական մարմնի համակարգի (բնագավառի) ծախսային ռազմավարությունը հաջորդ երեք տարվա համար և առաջիկա տարվա պետական բյուջեի ծախսային ծրագրերի և միջոցառումների ֆինանսական գնահատականը: Տվյալ ռազմավարությունը ներառում է միջնաժամկետ հատվածում նախատեսված ծրագրերը և միջոցառումները, և թե ինչպես են դրանք նպաստելու պետական մարմնի առաքելության և նպատակների, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված նպատակների և



թիրախների իրագործմանը: Հայտում պետք է ներկայացնել նաև նախատեսված ծրագրերի և միջոցառումների ֆինանսական գնահատականը և հիմնավորել դրանք:

Պետական մարմնի հայտը (ինչպես նախնական, այնպես էլ ավարտուն տեսքի բերված) ՀՀ ֆինանսների նախարարություն է ներկայացվում մեկ ամբողջական փաստաթղթի տեսքով՝ հայտատուի ղեկավարի կողմից ստորագրված ուղեկցող գրությամբ:

Հայտում ներկայացվում են պետական մարմինների կողմից իրականացվող ծրագրերի և միջոցառումների գծով 2020 թվականի ծախսերի հաշվարկները և 2021-2022 թվականների ծախսերի գնահատականները: Ընդ որում, 2020 թվականի համար տեղեկատվությունը պետք է ներկայացվի մանրամասն՝ պետական բյուջեի շրջանակներում պետական մարմնի կողմից իրականացման ենթակա ծրագրերի և միջոցառումների վերաբերյալ մանրամասն հաշվարկ-հիմնավորումների հետ միասին՝ բացված ըստ առանձին ծախսատեսակների: Հայտը ներկայացնելիս, որպես կողմնորոշիչ չափաքանակներ պետք է դիտարկվեն ՀՀ 2019-2021 թվականների ՄԺԾԾ-ով 2020 և 2021 թվականների համար հաստատված ծախսային չափաքանակները, իսկ 2022 թվականի ծախսերի համար որպես կողմնորոշիչ չափաքանակներ անհրաժեշտ է դիտարկել ՀՀ 2019-2021 թվականների ՄԺԾԾ-ով 2021 թվականների համար հաստատված ծախսային չափաքանակները:

Ընդ որում, հայտում պետք է ներկայացվեն պետական մարմնի կողմից իրականացվող բոլոր (ինչպես բյուջետային, այնպես էլ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված արտաբյուջետային միջոցների հաշվին իրականացվող) ծրագրերի և միջոցառումների գծով ծախսերը: Արտաբյուջետային միջոցների հաշվին իրականացվող ծրագրերի և միջոցառումների գծով հայտերում տեղեկատվությունը ներկայացնելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել սույն մեթոդական ցուցումներով բյուջետային ծրագրերի և միջոցառումների համար սահմանված պահանջներով:

Ստորև ներկայացված է 2020-2022 ՄԺԾԾ (ներառյալ 2020 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման) հայտի օրինակելի ձևը, որում բացատրվում է, թե ինչ է անհրաժեշտ ներկայացնել վերջինիս յուրաքանչյուր բաժնում:

Հայտի շրջանակներում բյուջետային ծրագրերը և միջոցառումները, ինչպես նաև դրանց գծով արդյունքային ցուցանիշները սահմանելիս, անհրաժեշտ է առաջնորդվել սույն մեթոդական ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով բյուջետային ծրագրերի և միջոցառումների սահմանման», ինչպես նաև «Ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով բյուջետային ծրագրերի և միջոցառումների գծով արդյունքային ցուցանիշների սահմանման» մեթոդական ձեռնարկներով, որոնք հաստատվել են ՀՀ Ֆինանսների նախարարի 2017թ. հունիսի 23-ի N 311-Ա հրամանով:

Այն դեպքում, երբ հայտի շրջանակներում նախատեսվում են փոփոխություններ այն բյուջետային ծրագրերի/միջոցառումների հիմնական բաղադրիչներում, որոնց համար հայտի ներկայացման պահին առկա է սահմանված կարգով մշակված ծրագրի անձնագիր (նկարագիր), ապա հայտին կից ՀՀ ՖՆ պետք է ներկայացվեն նաև առաջարկություններ բյուջետային ծրագրերի անձնագրերում փոփոխությունների վերաբերյալ համապատասխան առաջարկություններ: Բյուջետային ծրագրի անձնագրի (նկարագրի) օրինակելի ձևը և դրան ներկայացվող պահանջները սահմանվում են սույն մեթոդական ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով բյուջետային ծրագրերի և միջոցառումների սահմանման մեթոդական ձեռնարկով»:

Միաժամանակ, հայտերը կազմելիս, որպես ելակետ անհրաժեշտ է ընդունել ՀՀ վարչապետի 07.02.2019 թվականի N 02/16.8/5096-2019 հանձնարարականի առաջին կետի ապահովման նպատակով ներկայացված միջանկյալ և թեմատիկ ամփոփագրերը (կցվում է):



<Լրացնել պետական մարմնի անվանումը><sup>1</sup>

**2020-2022**

**ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԻ**

**ԵՎ 2020**

**ԹՎԱԿԱՆԻ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՅՏ**

---

<sup>1</sup> Փաստաթղթի լրացման համար անհրաժեշտ ցուցումները ներկայացված են շեղադրանքով: Ցուցումները չպետք է ներառվեն ներկայացվող հայտում:

**1. ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ ՆԱԽՈՐԴՈՂ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ՀԱՏՎԱԾՈՒՄ**

Ներկայացնել տվյալ պետական մարմնի պատասխանատվությամբ իրականացվող ծրագրերի գծով առնվազն վերջին երեք տարիների (2017-2019թթ.) զարգացման միտումները ինչպես ոչ ֆինանսական, այնպես էլ ֆինանսական ցուցանիշների մակարդակով:

Մասնավորապես անհրաժեշտ է ներկայացնել առանցքային փոփոխությունները ծրագրերի շրջանակներում պետության կողմից իրականացվող հիմնական միջամտությունների (օրինակ՝ մատուցվող ծառայությունների) կառուցվածքում, ինչպես նաև հիմնական ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշների դինամիկան վերջին երեք տարիների համար (օրինակ՝ կիրառելով աճի տեմպեր) և դրանց բացատրությունները:

Վերոհիշյալ վերլուծությունները պետք է լինեն հնարավորինս հակիրճ՝ շեշտադրումը դնելով առավելապես թվային գնահատականների վրա:

Անհրաժեշտ է առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնել այն ծրագրերի/միջոցառումներին, որոնց գծով հայրի հետագա հարվածներում ներկայացվում են խնդիրներ և նախատեսվում են էական փոփոխություններ ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում ինչպես դրանց իրականացման (մատուցման) ձևերում, այնպես էլ հիմնական ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշների առումով:

Հայրի այս հարվածը հնարավորության դեպքում չպետք է գերազանցի 2 էջի սահմանները:

**2. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ԹԻՐԱԽՆԵՐԸ ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ**

Ներկայացնել ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում պետական մարմնի պատասխանատվության ներքո գտնվող բնագավառ(ներ)ում քաղաքականության հիմնական նպատակները և թիրախները: Նպատակները սահմանելիս անհրաժեշտ է ի նկատի ունենալ, որ այդ նպատակները պետք է կապվեն ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում պետական մարմնի կողմից իրականացվող բյուջետային ծրագրերի հետ և բխեն ՀՀ կառավարության քաղաքականության ընդհանուր նպատակներից և թիրախներից:

Նպատակները պետք է լինեն շարունակական ու կայուն՝ առնվազն միջնաժամկետ հարվածում, իսկ դրանց ձևակերպումը պետք է լինի հստակ և հնարավորինս սեղմ՝ 1-2 նախադասությամբ: Հնարավորության սահմաններում յուրաքանչյուր նպատակի նկարագրության հետ միասին պետք է ներկայացվեն նաև դրանց գծով վերջնական արդյունքի չափորոշիչներ և թիրախային ցուցանիշներ:

Քաղաքականության նպատակների և թիրախների մասին տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է ամփոփել ստորև ներկայացված աղյուսակում<sup>2</sup>:

Նպատակը	Ծրագրի դասիչը և անվանումը	Ծրագրի վերջնական արդյունքները				Կապը ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված քաղաքականության թիրախների հետ	
		Չափորոշիչը	Ելակետը		Թիրախը		
			Ցուցա-նիշը	Ժամ-կետը	Ցուցա-նիշը		Ժամ-կետը
...	...	...					

Հայրի այս հարվածը հնարավորության դեպքում չպետք է գերազանցի 2 էջի սահմանները:

<sup>2</sup> Աղյուսակի ձևաչափը և դրա լրացման մանրամասն պահանջները ներկայացված են սույն մեթոդական ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 3-ում

### 3. ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

Ներկայացնել ոլորտային քաղաքականության նպատակների և թիրախների ապահովման նպատակով ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում պետական մարմնի կողմից իրականացվող հիմնական ծախսային ուղղություններն և դրանց միջև գերակայությունները:

Անհրաժեշտ է ի նկատի ունենալ, որ ծախսային գերակայությունների սահմանումը ենթադրում է, որ ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում բնագավառին հատկացվելիք լրացուցիչ միջոցներն առաջին հերթին բաշխվելու են առավել գերակա ուղղությունների միջև:

Այդ նպատակով, անհրաժեշտ է առանձնացնել ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում բնագավառում իրականացվելիք ծախսերի առավել գերակա 4-5 ուղղությունները և դրանք ներկայացնել ստորև բերված աղյուսակում: Վերջիններս պետք է ներկայացվեն կոնկրետ միջոցառումների տեսքով, ըստ գերակայությունների նվազման հաջորդականության:

Անհրաժեշտ է հիմնավորել գերակայությունների սահմանման տրամաբանությունը՝ այդ թվում սահմանված նպատակների և թիրախների ապահովման նպատակով լուծման կամ կարգավորման ենթակա խնդիրների առաջնահերթությամբ, որոնք իրենց հերթին պետք է հիմնավորվեն ՀՀ կառավարության ոլորտային քաղաքականության միտումներով:

Գերակա ծախսային ուղղությունները ՄԺԾԾ ժամանակահատվածի համար՝ (ըստ գերակայությունների նվազման)	Հիմնավորումներ
...	

Հայրի այս հատվածը հնարավորության դեպքում չպետք է գերազանցի 1 էջի սահմանները:

Միաժամանակ, Հայրատու մարմինները, ի լրումն վերոհիշյալ տեղեկատվության, պետք է ներկայացնեն նաև ՄԺԾԾ հատվածում պետական մարմնի պատասխանատվության ներքո գտնվող բնագավառ(ներ)ի գծով կառավարության ծախսային քաղաքականության հակիրճ շարադրանքը՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 12-ով ներկայացված ձևաչափին համապատասխան:

### 4. ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼԻՔ ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

#### 4.1. Պարտադիր և հայեցողական ծախսերը

Հայրում՝ գոյություն ունեցող պարտավորությունների և նոր նախաձեռնությունների վերաբերյալ առաջարկներն անհրաժեշտ է ներկայացնել խմբավորված՝ ըստ այդ միջոցառումների շրջանակներում իրականացվող ծախսերի հիմքում դրված պարտավորությունների բնույթի: Այդ առումով, միջոցառումներն անհրաժեշտ է ներկայացնել հետևյալ խմբավորմամբ.

1) **Պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառումներ:** Պարտադիր ծախսեր են հանդիսանում ՀՀ օրենքներով և միջազգային պայմանագրերով սահմանված՝ պետության կողմից ապրանքների տրամադրման, ծառայությունների մատուցման կամ պետության միջամտության այլ ձևերի հետ կապված պարտավորությունների իրականացման համար պահանջվող

2020-2022 ՄԺԾԾ և 2020 բյուջետային հայտերի կազմման մեթոդական ցուցումներ

ծախսերը: Պարտադիր ծախսերի օրինակներ են հանդիսանում պետության կողմից երաշխավորված պարտադիր ծառայությունների (օրինակ՝ պետական ուսումնական հաստատություններում ընդհանուր միջնակարգ կրթության գծով ծառայությունները), սոցիալական փրանսֆերտների (օրինակ՝ պետական կենսաթոշակները) փրամադրման ծախսերը և այլն: Ծախսերի պարտադիր լինելու հանգամանքը որոշվում է ՀՀ կառավարության համար այդ ծախսերի հիմքում դրվող պարտավորություններն իրականացնելու (ծառայությունները մատուցելու, փրանսֆերտները հատկացնելու և այլն) և դրա նպատակով բյուջեպային ծախսեր նախատեսելու պարտավորության պարտադիր լինելու հանգամանքով: Այս դեպքում, կառավարությունը չի կարող իր հայեցողությամբ հրաժարվել համապատասխան պարտավորությունների կամ դրանց մի մասի իրականացումից: Նման դեպքերում պահանջվում է համապատասխան օրենքների կամ միջազգային պայմանագրերով սահմանված պարտավորությունների վերանայում:

Թեև գործնականում պարտադիր պարտավորությունների իրականացման հարցում ՀՀ օրենքներով և միջազգային պայմանագրերով կառավարությանը կարող են վերապահել որոշ հայեցողական իրավասություններ (օրինակ՝ ծառայությունների մատուցման կարգի սահմանում, շահառուների կոնկրետ կարեգործիաների հստակեցում, փարեկան ֆինանսավորման չափերի որոշում և այլն), այնուամենայնիվ, այդ իրավասությունները և դրանց շրջանակները, որպես կանոն, հստակ սահմանվում են օրենքներով և չեն կարող վերաբերվել այդ պարտավորությունների դադարեցման շուրջ որոշումներին (ցանկացած դեպքում, պարտադիր պարտավորությունները ենթակա են իրականացման և ֆինանսավորման): Պարտադիր պարտավորությունների շրջանակներում գործադիր մարմինն վերապահված նման հայեցողական իրավասությունները նույնպես դիտարկվում են որպես պարտադիր պարտավորությունների մաս:

2) **Հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումներ:** Հայեցողական ծախսեր են հանդիսանում ՀՀ կառավարության որոշումներով կամ գերատեսչությունների կողմից սահմանված՝ պետության կողմից ապրանքների փրամադրման, ծառայությունների մատուցման կամ պետության միջամտության այլ ձևերի հետ կապված պարտավորությունների իրականացման համար պահանջվող ծախսերը: Որպես կանոն, հայեցողական պարտավորությունների իրականացման մասով գործադիր մարմնի իրավասությունները/լիազորությունները սահմանվում են օրենքներով, սակայն դրանք չեն պարտադրում այդ պարտավորությունների իրականացումը: Ի լրումն դրան, հայեցողական պարտավորությունները կարող են նաև ինքնուրույնաբար նախաձեռնվել գործադիր մարմնի կողմից՝ նպատակ ունենալով ոլորտային քաղաքականության շրջանակներում ընդլայնել և բարելավել հանրությանը մատուցվող ծառայությունները: Հայեցողական պարտավորությունների դեպքում, ուրաքանչյուր փարի կարող է հարցականի տակ դրվել նման միջոցառումների/ծառայությունների իրականացման նպատակահարմարությունը: Հայեցողական պարտավորությունների օրինակ է հանդիսանում դպրոցական միջազգային օլիմպիադաների իրականացումը, մարզային մշակութային միջոցառումների իրականացումը և այլն:

Ի փարբերություն պարտադիր պարտավորությունների, հայեցողական պարտավորությունների դեպքում կառավարությունը կարող է իր հայեցողությամբ (որոշմամբ) հրաժարվել այդ պարտավորությունների և դրանց հետ կապված հայեցողական ծախսերի իրականացումից՝ առանց ՀՀ օրենքներում և միջազգային պայմանագրերում փոփոխություններ կատարելու:

Միաժամանակ, հայտերում Հայեցողական ծախսերին առնչվող միջոցառումները ներկայացնելիս, անհրաժեշտ է անձնացված ներկայացնել **Շարունակական բնույթի հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումները:** Վերջիններս ներառում են 2019-2021 ՄԺԾԾ-ով և/կամ 2019թվականի ՀՀ պետական բյուջեի մասին օրենքով նախատեսված և 2020-

2022թթ ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում շարունակվող Հայեցողական ծախսերին առնչվող այն միջոցառումները, որոնց ֆինանսավորման դադարեցումը ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում այդ միջոցառման շրջանակներում նախորդ տարիներին կատարված ծախսերը ուղղակիորեն դարձնում է ոչ արդյունավետ: Նմանատիպ ծախսերի օրինակ են հանդիսանում նախորդ բյուջեդարյան տարիներին մեկնարկած և ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում շարունակվելիք մեկից ավելի տարիներ տևող կապիտալ շինարարության գծով միջոցառումները:

Բյուջեդարյան ծրագրերի միջոցառումներն ըստ ծախսերի հիմքում դրված պարտավորությունների բնույթի դասակարգելիս, անհրաժեշտ է ի նկատի ունենալ, որ միևնույն միջոցառման շրջանակներում չեն կարող միաժամանակ ներառվել պարտադիր և հայեցողական բնույթի ծախսեր: Նման դեպքերի առկայության պարագայում անհրաժեշտ է վերանայել համապատասխան միջոցառումների կառուցվածքը և բովանդակությունը:

Պարտադիր և հայեցողական ծախսերի վերաբերյալ տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է ամփոփել ստորև ներկայացված աղյուսակում:

Դասիչը		Միջոցառման անվանումը	Պարտադիր կամ հայեցողական պարտավորությունների շրջանակը <sup>3</sup>	Պարտադիր պարտավորության շրջանակներում գործադիր մարմնի հայեցողական իրավասությունների շրջանակները <sup>4</sup>	Պարտադիր կամ հայեցողական պարտավորությունը սահմանող օրենսդրական հիմքերը <sup>5</sup>
Ծրագիր	Միջոցառում				
Պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառումներ, այդ թվում՝					
Հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումներ, այդ թվում՝					
Շարունակական բնույթի հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումներ, այդ թվում՝					
Շարունակական բնույթի հայեցողական ծախսերին չդասվող միջոցառումներ, այդ թվում՝					

#### 4.2. Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունները

Սույն փաստաթղթի իմաստով գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորություններ են համարվում ՀՀ 2019-2021 թվականների պետական ՄԺԾԾ-ով կամ «Հայաստանի Հանրապետության 2019 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով հաստատված ծախսային պարտավորությունները:

Համառոտ նկարագրել, թե ինչպես են գոյություն ունեցող ծրագրերը/միջոցառումները (ծախսային պարտավորությունները) նպաստում ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրականացմանը: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է նկարագրել ծրագրերից յուրաքանչյուրի գծով նպատակները և թիրախային վերջնական արդյունքները և թե ինչպես են դրանք նպաստելու ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված կոնկրետ նպատակների և

<sup>3</sup> Ներկայացվում է համապատասխան միջոցառման շրջանակներում իրականացվող պարտադիր (պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառումների դեպքում) կամ հայեցողական (հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումների դեպքում) պարտավորությունների համառոտ նկարագիրը՝ այդ թվում մատուցվող ծառայությունների, տրամադրող տարնաֆերաների և շահառուների շրջանակը:

<sup>4</sup> Սյունակը լրացվում է միայն պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառումների համար:

<sup>5</sup> Սյունակում կատարվում են հղումներ պարտադիր ծախսային պարտավորությունները սահմանող օրենքների և միջազգային պայմանագրերի կոնկրետ դրույթների վրա, իսկ այդ պարտավորությունների շրջանակներում գործադիր մարմնի վերապահված հայեցողական իրավասությունների դեպքում՝ նաև այդ իրավասությունները սահմանող իրավական ակտերի վրա: Հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումների դեպքում կատարվում են հղումներ այդ ծախսային պարտավորությունները սահմանող իրավական ակտերի վրա:

քաղաքականության թիրախների ապահովմանը: Նշված տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է ամփոփ տեսքով ներկայացնել սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 3-ով ներկայացված համապատասխան աղյուսակում:

Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունների գծով ծախսերի հաշվարկներն իրականացվում են հետևյալ հաջորդական փուլերով.

**1. Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունների ճշգրտում՝** հիմք ընդունելով այդ ծախսերի գծով 2018 թվականի փաստացի տարեկան կատարողականը, ինչպես նաև հայտատուից անկախ պատճառներով ծախսային գործոնների փոփոխությամբ պայմանավորված ազդեցությունները ծախսերի վրա:

Այդ առումով, որպես ծախսային գործոններ պետք է դիտարկվեն այն գնային և ոչ գնային գործոնները, որոնց վերաբերյալ արված ենթադրություններում (կանխատեսվող ցուցանիշներում) հայտատուից անկախ պատճառներով տեղի են ունեցել այնպիսի փոփոխություններ, որոնք չեն հանգեցնում գոյություն ունեցող ծախսային ծրագրերի միջոցառումների (ծառայությունների) և/կամ շահառուների շրջանակի փոփոխության, սակայն հանգեցնում են այդ ծրագրերի/միջոցառումների գծով ծախսերի փոփոխության:

Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունների ճշգրտման համար որպես ծախսային գործոններ են դիտարկվում նաև հայտատուից անկախ պատճառով առաջացած (ի հայտ եկած) այնպիսի գործոնները, որոնք հանգեցնում են ծրագրի միջոցառումների (ծառայությունների) և/կամ շահառուների շրջանակի նվազեցմանը:

**2. Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունների գծով ծախսային խնայողությունների ուղղությամբ առաջարկների ներկայացում** և դրա հիման վրա գոյություն ունեցող (1-ին փուլում ճշգրտված) ծախսային պարտավորությունների վերանայում:

Բոլոր հայտատու մարմինները պետք է միջոցներ ձեռնարկեն իրենց կողմից իրականացվող բյուջետային ծրագրերի միջոցառումների ծախսային արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ: Այդ նպատակով հայտերում պետք է ներկայացվեն նաև առաջարկներ ծախսային խնայողությունների վերաբերյալ:

Սույն փաստաթղթի իմաստով գոյություն ունեցող պարտավորությունների գծով ծախսային խնայողություն է համարվում համապատասխան միջոցառումների իրականացման նպատակով ծախսվող ֆինանսական միջոցների նվազեցումը՝ այդ միջոցառումների գծով քանակական և որակական ցուցանիշների անփոփոխ մնալու պայմաններում, որը հետևանք է այդ միջոցառումների շրջանակներում ապրանքների արտադրության, ծառայությունների մատուցման և այլ միջամտությունների իրականացման նպատակով կիրառվող ռեսուրսների և դրանց սպառման մակարդակների փոփոխության:

Գոյություն ունեցող պարտավորությունների գծով ծախսային խնայողության վերաբերյալ առաջարկները կարող են վերաբերվել կիրառվող ռեսուրսների սպառման ծավալների փոփոխությանը (օրինակ՝ օգտագործվող թղթի ծավալների կրճատում ի հաշիվ էլեկտրոնային նամագրության ներդրման), կիրառվող ռեսուրսների տեսակներում (համախմբությունում) փոփոխությանը, ինչպես նաև արտադրելու կամ գնելու այլընտրանքի կիրառմանը, որոնք հանգեցնում են այդ միջոցառումների գծով ծախսերի նվազեցման:

Ընդ որում, խնայողություններ չեն համարվում ծախսվող ֆինանսական միջոցների նվազեցումները, որոնք պայմանավորված են միջոցառման շրջանակներում սպառվող ռեսուրսների գների իջեցմամբ (կամ վերանայմամբ) կամ միջոցառման գծով արդյունքային (քանակական, որակական և այլ) ցուցանիշների կրճատմամբ(նվազեցմամբ):

Հայտատու մարմինները գոյություն ունեցող պարտավորությունների գծով ծախսային խնայողությունների վերաբերյալ առաջարկությունները պետք է ներկայացնեն սույն մեթոդական



ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 1-ի աղյուսակ 5-ով ներկայացված ձևաչափին համապատասխան:

Գոյություն ունեցող ծրագրերի/միջոցառումների (ծախսային պարտավորությունների) գծով ծախսակազմումներն (ծախսերի մանրամասն հաշվարկներն) ու հիմնավորումներն ըստ առանձին գործոնների անհրաժեշտ է ներկայացնել սույն ցուցումներին առնչված առդրված ծախսերի հաշվարկների մանրամասն ձևաչափերին համապատասխան: Ընդ որում, յուրաքանչյուր միջոցառման գծով ծախսակազմումների վերաբերյալ անհրաժեշտ է ներկայացնել նաև ամփոփ տեղեկատվություն սույն մեթոդական ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 1-ով սահմանված «Գոյություն ունեցող պարտավորությունների գծով ծախսակազմումների ամփոփ ձևաչափերին» համապատասխան:

Գոյություն ունեցող բոլոր ծրագրերի/միջոցառումների (ծախսային պարտավորությունների) գծով ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում իրականացվելիք ծախսերն ու ակնկալվող արդյունքներն անհրաժեշտ է ներկայացնել նաև ամփոփ տեսքով՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 3-ով ներկայացված ձևաչափերին համապատասխան: Այդ ծրագրերի/միջոցառումների գծով ծախսերն ըստ բյուջեային ծախսերի տնտեսագիտական և գործառական դասակարգումների մանրամասների անհրաժեշտ է ներկայացնել սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելվածներ 4-ով և 5-ով ներկայացված ձևաչափերին համապատասխան:

Գոյություն ունեցող ծրագրերի/միջոցառումների համար նշված ձևաչափերն օգտագործելիս դրանցում չպետք է ներառվեն նոր նախաձեռնությունների գծով ծախսերը:

#### **4.3. Նոր նախաձեռնությունները**

Սույն փաստաթղթի իմաստով նոր նախաձեռնություններ են համարվում այն ծախսային առաջարկները, որոնք վերաբերվում են գոյություն ունեցող (<< 2019-2021 թվականների պետական ՄԺԾԾ-ով կամ «Հայաստանի Հանրապետության 2019 թվականի պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով հաստատված) ծախսային պարտավորությունների գծով ծրագրերի/միջոցառումների (օրինակ՝ ծառայությունների) և/կամ շահառուների շրջանակի ընդլայնմանը՝ այսինքն, երբ հաստատված ծառայությունների շրջանակից դուրս առաջարկվում է մատուցել նոր ծառայություններ և/ կամ հաստատված ծառայությունները տարածել շահառուների նոր խմբերի վրա:

Համառոտ նկարագրել ծախսային նոր նախաձեռնությունները և ինչպես են դրանք նպաստելու պետական մարմնի առաքելության, ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը: Այդ նպատակով անհրաժեշտ է նկարագրել նոր նախաձեռնություններից բխող ծրագրերից/միջոցառումներից յուրաքանչյուրի գծով նպատակները և թիրախային վերջնական արդյունքները և թե ինչպես են դրանք նպաստելու ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված կոնկրետ նպատակների և քաղաքականության թիրախների ապահովմանը: Նշված տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է ամփոփ տեսքով ներկայացնել սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 3-ով ներկայացված համապատասխան աղյուսակում:

Անհրաժեշտ է բացատրել, թե նոր նախաձեռնությունների իրականացումը ինչ նոր բյուջեային ծրագիր (ծրագրեր) և միջոցառումներ կպահանջի կամ գոյություն ունեցող ծառայությունների գծով ինչ նոր շահառուների խմբեր կընդգրկի: Պետք է նկարագրել նաև, թե ինչպես են դրանք նպաստելու պետական մարմնի առաքելության և ՀՀ կառավարության ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը (կատարել հղումներ համապատասխան փաստաթղթերին): Եթե նոր նախաձեռնությունները պայմանավորված են օրենսդրության

փոփոխությամբ կամ ռազմավարական և քաղաքական որոշումներով, ապա անհրաժեշտ է հղում կատարել համապատասխան փաստաթղթերին (դրույթներին):

Այն դեպքերում, երբ նախատեսվում է նոր ծրագրի իրականացում (այլ ոչ թե գոյություն ունեցող ծրագրերի ընդլայնում), ապա անհրաժեշտ է մանրամասն շարադրել այն ենթադրությունները, որոնք հիմնավորում են ԿԿՄՍ որոշումը:

Եթե նախատեսվում է նոր նախաձեռնություն գործող պարտավորությունների դադարեցման կամ կրճատման հաշվին, սակայն պահանջվում է համապատասխան նոր իրավական հիմքերի ստեղծում և չի կարող կատարվել միայն պետական մարմին գործող օրենսդրությամբ վերապահված իրավասության շրջանակներում իրականացվող ներքին ընթացակարգերի միջոցով, ապա անհրաժեշտ է ներկայացնել համապատասխան բացատրություններ և հիմնավորումներ:

Նոր նախաձեռնություններից յուրաքանչյուրի վերաբերյալ տեղեկատվությունը պետք է ներկայացնել առանձին հավելվածի տեսքով՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 2-ում ներկայացված ձևաչափին համապատասխան:

Նոր նախաձեռնությունների (ներառյալ այլընտրանքների) գծով ծախսակազմումներն անհրաժեշտ է իրականացնել սույն ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Բյուջետային ծրագրերի ծախսակազմման ընդհանուր ուղեցույցներին» համապատասխան: Մասնավորապես ծախսակազմումն իրականացնելիս անհրաժեշտ է հստակ ներկայացնել համապատասխան այլընտրանքներից յուրաքանչյուրի գծով ծախսերի օբյեկտները, առնչվող ծախսերն ու դրանց դասակարգումները և ծախսերի վերգրման համար կիրառվող մոտեցումները: Ծախսակազմման փաստաթղթերը/Ֆայերը պետք է հանդիսանան հայտի բաղկացուցիչ մասը և հայտի հետ միասին սահմանված կարգով ներայացվեն ՀՀ ՖՆ:

Պետք է մանրամասն շարադրել այն ենթադրությունները, որոնք ընկած են համապատասխան առաջարկների ֆինանսական գնահատականների հիմքում, ներկայացնել նաև համապատասխան հաշվարկներ, ինչպես նաև ներկայացնել նոր ծրագրերի/միջոցառումների իրականացման կամ շահառուների նոր խմբերի ներառման արդյունքում ակնկալվող առավելությունները և օգուտները: Այն դեպքերում, երբ նոր նախաձեռնությունների գծով ենթադրվում է ծառայությունների կամ շահառուների փոքր շրջանակի համար փորձնական ծրագրերի իրականացում, ապա հայտում անհրաժեշտ է կատարել նշում այդ մասին:

Նոր նախաձեռնությունների գծով ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում առաջարկվող ծախսերն ու ակնկալվող արդյունքներն անհրաժեշտ է ներկայացնել նաև ամփոփ տեսքով՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 3-ով ներկայացված ձևաչափերին համապատասխան: Ծրագրերի/միջոցառումների գծով ամփոփ ծախսերն ըստ բյուջետային ծախսերի տեսակների և գործառական դասակարգումների մանրամասների անհրաժեշտ է ներկայացնել՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելվածներ 4-ով և 5-ով ներկայացված ձևաչափերին համապատասխան: Նոր նախաձեռնությունների համար նշված ձևաչափերն օգտագործելիս դրանցում չպետք է ներառվեն գոյություն ունեցող ծրագրերի/միջոցառումների (ծախսային պարտավորությունների) գծով ծախսերը:

Անհրաժեշտ է թվարկել նոր նախաձեռնությունների ֆինանսավորման հավանական այլընտրանքային աղբյուրները՝ այլ աղբյուրներ կամ խնայողություններ այլ ծրագրերից: Ֆինանսավորման այլ հավանական աղբյուրի առկայության կամ այլ ծրագրերում խնայողություններ ակնկալելու դեպքում, այդ տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է ամփոփ տեսքով ներկայացնել առանձին աղյուսակում՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 6-ում ներկայացված աղյուսակ 1-ի ձևաչափին համապատասխան:

Անհրաժեշտ է ներկայացնել նաև նոր նախաձեռնությունների ֆինանսավորման առանձնահերթությունները՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 6-ում ներկայացված աղյուսակ 2-ի ձևաչափին համապատասխան:

## **5. ՈՉ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ ՍՊԱՍՎՈՂ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ**

Համառոտ ներկայացնել հայտարարու մարմնի, ինչպես նաև վերջինիս ենթակայությամբ գործող պետական կազմակերպությունների կողմից 2020-2022թթ. իրականացվելիք ֆինանսավարչական գործունեության արդյունքում սպասվող եկամուտների աղբյուրները (բացառությամբ պետական բյուջեից ստացվող եկամուտների)՝ սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 7-ում ներկայացված ձևաչափին համապատասխան:

## **6. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ**

Նկարագրել ըստ մարզերի, թե ինչպես են բյուջետային ծրագրերը/միջոցառումները նպաստելու ՀՀ տարածքային զարգացման ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը, որքանով են համահունչ ՀՀ կառավարության որդեգրած զարգացման քաղաքականությանը: Առաջարկվող ծախսային ծրագրերի հատկացումները ներկայացնել նաև տարածքային (ըստ մարզերի) բացվածքով (Հավելված 8-ին համապատասխան), որոնց կից պետք է ներկայացվեն համապատասխան բացատրական-վերլուծական տեղեկատվություն: Հարկ է նկատի ունենալ, որ հավելված 8-ին համապատասխան տեղեկատվությունը ներկայացվում է երկու անգամ՝ առաջինը հայտերի հետ միասին և երկրորդ անգամ ՀՀ պետական բյուջեն ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվելուց հետո մեկ շաբաթվա ընթացքում:

## **7. ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ՝ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԽՈՂՈՎԱԿՆԵՐՈՎ ՍՏԱՑՎՈՂ ՎԱՐԿԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐԻ ՀԱՇՎԻՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼԻՔ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ**

Համառոտ նկարագրել արտաքին աղբյուրներից՝ պետական բյուջեի խողովակներով ստացվող վարկերի և դրամաշնորհների հաշվին իրականացվելիք ծրագրերը/միջոցառումները և այդ ֆինանսական ռեսուրսների ստացման աղբյուրները (առանձին ցույց տալով նաև այդ ծրագրերի/միջոցառումների գծով ՀՀ կառավարության համաֆինանսավորման չափաքանակները): Այդ առումով, ի լրումն սույն օրինակելի ձևի 4, 5 և 6-րդ կետերով պահանջվող տեղեկատվության, այդ ծրագրերի/միջոցառումների վերաբերյալ տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է ամփոփ ձևով ներկայացնել նաև սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելված 9-ում ներկայացված աղյուսակների ձևաչափերին համապատասխան:

Ծրագրերի նկարագրությունները պետք է լինեն բովանդակային՝ համապատասխան հաշվարկներով հիմնավորված:

Բովանդակային բացատրագրերում առնվազն պետք է ներառվեն ծրագրերի գծով ըստ գնումների պլանի ընթացիկ (ԾԻԳ-երի պահպանման ծախսերի՝ ներառյալ հաստիքացուցակով նախատեսվող աշխատավարձի ֆոնդի և աշխատողների թվաքանակի, խորհրդարվական աշխատանքների և այլ ընթացիկ ծախսերի) և ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսերի (այդ թվում՝ ըստ օբյեկտների շինարարության, նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի առկայության և ապրանքների ձեռքբերման մրցույթների փուլերի, և այլ կապիտալ ծախսերի)

ընթացքի և կանխատեսումների վերաբերյալ ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ցուցանիշներով տեղեկատվական և վերլուծական դրույթներն ըստ ծրագրերի բաղադրիչների, այդ թվում՝

ա/ շինարարական և այլ աշխատանքների գծով՝ իրականացվելիք աշխատանքներն ըստ օբյեկտների, նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի առկայությունը կամ բացակայությունը, մրցույթի ընթացքը, կապալի պայմանագրի առկայությունը, շինարարական աշխատանքների ավարտը և կանխատեսումների հիմքում դրված ենթադրությունները,

բ/ ապրանքների և նյութերի ձեռքբերման գծով՝ ապրանքների տեսականին, անհրաժեշտությունը և նպատակը, ձեռքբերման մրցույթի ընթացքը, կանխատեսման հիմքում դրված ենթադրությունները,

գ/ տեխնիկական աջակցության և խորհրդատվության գծով՝ ձեռքբերման անհրաժեշտությունը և նպատակը, նախատեսված ծախսի հաշվարկ-հիմնավորումը, տեխնիկական առաջադրանքների (TOR-երի) առկայությունը, մրցույթի ընթացքը, ծառայության մատուցման ավարտը, կանխատեսման հիմքում դրված ենթադրությունները,

դ/ կառավարման կամ ԾԻԳ-երի պահպանման ծախսերի գծով՝ նախատեսված ծախսերի անհրաժեշտությունը, նպատակը, ուղղվածությունը և համապատասխան պարզաբանումները:

Ի լրումն այդ տեղեկատվության, անհրաժեշտ է ներկայացնել նաև տվյալ ծրագրերն իրականացնող գրասենյակների (ԾԻԳ-երի) պահպանման ծախսերի նախահաշիվները՝ ՀՀ ֆինանսների նախարարություն ներկայացվող ձևաչափերին համապատասխան, դրանց հաշվարկ-հիմնավորումներով:

Հաշվարկ-հիմնավորումներում առնվազն պետք է ներառվեն ծախսերի հաշվարկման գործող մեթոդաբանությամբ և նորմատիվներով կոնկրետ հաշվարկները և կանխատեսումների հիմքում դրված սցենարները՝ դրանց վրա ազդող գործոնային գնահատումներով և պարզաբանումներով՝ 2022/2021թթ. համադրմամբ և շեղումների դեպքում՝ համապատասխան պարզաբանումների ներկայացմամբ, այդ թվում՝

- աշխատողների թվաքանակը, ըստ պաշտոնների աշխատավարձի ամսեկան դրույքաչափերը և աշխատավարձի ֆոնդի հաշվարկը, համադրումը ընթացիկ տարվա ցուցանիշների հետ և փոխկապակցումը ծրագրի իրականացման ընթացքի հետ,

- ծառայությունների (գործառնական և բանկային, էներգետիկ, կոմունալ, կապի, ապահովագրության, վարձակալության և այլն) ձեռքբերման ծախսերի հաշվարկը, համադրումները և փոփոխության դեպքում՝ դրանց գործոնային ազդեցության գնահատումները և պարզաբանումները,

- գործուղումների և շրջագայությունների (ներքին և արտաքին) ու գործուղվող անձանց քանակը, մեկնման վայրերը, անհրաժեշտությունը և նպատակը, գործուղման ծախսերի հաշվարկ-հիմնավորումները, համադրումները և կապը ծրագրի իրականացման տվյալ փուլի հետ,

- այլ պայմանագրային ծառայությունների (վարչական, համակարգչային, տեղեկատվական, մասնագիտական զարգացման, կառավարչական, ներկայացուցչական և այլն) անհրաժեշտությունը, պահանջվող գումարների հաշվարկները, մրցույթների ընթացքի, պայմանագրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը և պարզաբանումները,

- ընթացիկ նորոգման և պահպանման ծախսերի գծով (շենքեր և մեքենաներ) հաշվարկները, նորոգման բնույթը և ծավալը, և այդ շրջանակներում կատարվող ձեռքբերումների հիմնավորումը,

- նյութերի (գրասենյակային, վերապատրաստման, տրանսպորտային) և այլ ծախսերի գծով հաշվարկները և համադրումները:

## 8. ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Ներկայացնել 2020-2022 թթ ժամանակահատվածի համար պետական մարմնի մարմնի պատասխանատվության ներքո գտնվող բնագավառ(ներ)ի գծով ֆինանսական պահանջների վերաբերյալ ամփոփ տեղեկատվությունը (ներառյալ գոյություն ունեցող պարտավորությունները և նոր նախաձեռնությունները)<sup>6</sup> սույն ցուցումների ՄԱՍ 3-ի հավելվածներ 10-ում և 11-ում ներկայացված աղյուսակների ձևաչափերին համապատասխան:

## 9. ՀԱՅՏԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ՌԻՍԿԵՐԸ

Ներկայացնել հայտի հետ կապված հիմնական ռիսկերը և դրանց վերլուծությունը: Մասնավորապես ներկայացնել հայտի (ըստ առանձին ծրագրերի) հիմքում ընկած ենթադրությունների իրատեսականության հետ կապված հիմնական ռիսկերը (օրինակ ծախսային գործոնների գծով չճշտված ենթադրություններ, կամ ծառայությունների նկատմամբ պահանջարկի մակարդակի չճշտված կանխատեսումներ և այլն), որոնք կարող են բացասաբար ազդել հայտով ներկայացված նպատակների և արդյունքների ձեռք բերման վրա:

Ռիսկերի վերլուծությունը պետք է պարունակի հնարավոր ռիսկերի նկարագրությունը, դրանց հանդես գալու հավանականությունը, վերջիններիս հնարավոր ազդեցությունը նպատակների և արդյունքային ցուցանիշների վրա, ինչպես նաև այդ ռիսկերի կանխման/հաղթահարման հնարավոր ուղիները: Ռիսկերի վերլուծության վերաբերյալ տեղեկատվությունն ամփոփել ստորև բերված աղյուսակում:

Ռիսկի նկարագրությունը	Երևույթի հանդես գալու հավանականությունը <sup>6</sup>	Հնարավոր նպատակների և ցուցանիշների վրա ազդեցությունը և արդյունքային	Ռիսկի հաղթահարման ուղիները	կանխման/ հնարավոր
....				

<sup>6</sup> Ներկայացնել 1-5 թվանշանով, որտեղ 1 թվանշանը ենթադրում է առավել բարձր հավանականություն



**Աղյուսակ 2. Ծախսերի ամփոփ հաշվարկը (առանց ծախսային խնայողությունների գծով առաջարկների ներառման)<sup>11</sup>**

Ծախսային տարրերը <sup>12</sup>	<Լրացնել ծախսային գործոնի կամ սպառվող ռեսուրսի անվանումը և չափման միավորը> <sup>13</sup>					<Լրացնել ծախսային գործոնի կամ սպառվող ռեսուրսի անվանումը և չափման միավորը> <sup>13</sup>					...	Ընդամենը ծախսեր (հազ. դրամ) <sup>14</sup>				
	2018թ. փաստ.	2019թ. բյուջե	2020թ.	2021թ.	2022թ.	2018թ. փաստ.	2019թ. բյուջե	2020թ.	2021թ.	2022թ.	...	2018թ. փաստ.	2019թ. բյուջե	2020թ.	2021թ.	2022թ.
Ընդամենը փոփոխության ենթարկված ծախսեր (հազ. դրամ) <sup>15</sup> , այդ թվում ըստ առանձին ծախսային տարրերի՝	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	...					
<Լրացնել ծախսային տարրի անվանումը>																
<Լրացնել ծախսային տարրի անվանումը>																
...																
Ընդամենը փոփոխության չենթարկված ծախսեր (հազ. դրամ) <sup>16</sup>	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	...					
ԸՆԴԱՄԵՆԸ (հազ. դրամ) <sup>17</sup>	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	...					

**Աղյուսակ 3. Ծախսային խնայողությունների գծով առաջարկները <sup>18</sup>**

**1. Միջոցառման գծով ծախսային խնայողության վերաբերյալ առաջարկի բնույթը՝ <sup>19</sup>**

- Կիրառվող ռեսուրսների սպառման ծավալների փոփոխություն
- Կիրառվող ռեսուրսների տեսակներում (համախմբությունում) փոփոխություն
-





## ԼՐԱՑՄԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ

### Հավելված N 1. Գոյություն ունեցող պարտավորությունների գծով ծախսակազմումների ամփոփ ձևաչափի

1. Ձևաչափը լրացվում է բյուջեպային ծրագրերի յուրաքանչյուր միջոցառման համար առանձին փաստաթղթի տեսքով
2. Լրացվում է բյուջեպային ծրագրի դասիչը և անվանումը
3. Լրացվում է բյուջեպային ծրագրի միջոցառման դասիչը և անվանումը
4. Լրացվում է միջոցառման հիմքում դրված ծախսային պարտավորության բնույթը՝ «Պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառում», «Հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառում (շարունակական)», «Հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառում (ոչ շարունակական)»:

#### Աղյուսակ 1. Ծախսերի վրա ազդող ծախսային գործոնները

5. «Ծախսային գործոնը կամ սպառվող (ծախսվող) ռեսուրսը» սյունակում ներկայացվում են ծախսերի մակարդակի վրա ուղղակիորեն ազդող բոլոր այն գործոնները, որոնց ազդեցությամբ փոփոխություններ են կատարվել ծախսերում, ինչպես նաև այն սեսուրսների անվանումները, որոնց սպառման (ծախսման) չափերը փոխվել են այդ գործոնների անմիջական ազդեցությամբ: Ծախսային գործոնները պետք է ներառեն միայն այն գնային և ոչ գնային գործոնները, որոնց մակարդակների փոփոխությունները կատարվել են հայտարարից անկախ պատճառներով և որոնք անմիջականորեն ազդել են ռեսուրսների սպառման (ծախսման) մակարդակի կամ դրանց գների վրա (օրինակ՝ շահառուների թվաքանակի փոփոխությունը, նվազագույն աշխատավարձի փոփոխությունը և այլն): Սպառվող ռեսուրսները պետք է ներառեն այն բոլոր ռեսուրսները, որոնց սպառման (ծախսման) մակարդակները փոփոխվել են վերոհիշյալ գործոնների ազդեցությամբ և որոնք հանգեցրել են ծախսերի հաշվարկների փոփոխության (օրինակ՝ աշխատողների թվաքանակի փոփոխություն, էլեկտրաէներգիային սպառման ծավալների փոփոխություն և այլն):
6. «Գործոնի տեսակը» սյունակում ներկայացվում են համապատասխան գործոնի տեսակը՝ «գնային գործոն» կամ «ոչ գնային գործոն»:
7. «Չափի միավորը» արտահայտում է համապատասխան գործոնի ցուցանիշի չափման միավորը:
8. «Ստանդարտի (նորմատիվի) առկայությունը» սյունակում լրացվում է «Ոչ» բառը համապատասխան ցուցանիշի հետ կապված ծախսային ստանդարտների (նորմատիվի) բացակայության դեպքում, իսկ դրա առկայության դեպքում կատարվում է հղում այդ ստանդարտը կամ նորմատիվը սահմանող փաստաթղթին:
9. «Գործոնի կամ ռեսուրսի սպառման (ծախսման) մակարդակը» սյունակում լրացվում է ծախսային գործոնների կամ դրանց ազդեցությամբ փոփոխված՝ ռեսուրսների սպառման (ծախսման) մակարդակներն արտահայտող ցուցանիշները՝ համապատասխան տարիների համար:
10. «Հիմնավորում/պատճառներ» սյունակում լրացվում են գործոնի մակարդակների, ինչպես նաև դրանց ազդեցությամբ համապատասխան ռեսուրսների սպառման մակարդակների փոփոխության պատճառներն ու հիմնավորումները: Ներկայացվում են հիմնավորումներ ծախսերի վրա ազդող գործոնների ընդհանուր և բյուջեպարտավորող տարիներից յուրաքանչյուրում նախորդ ժամանակահատվածների համեմատ կանխատեսվող փոփոխությունների վերաբերյալ: Հիմնավորումները ներկայացնելիս, անհրաժեշտ է ներկայացնել նաև այն ընդհանուր երևույթները/գործոնները/հանգամանքները, որոնք ազդել են համապատասխան գործոնների կանխատեսվող փոփոխությունների վրա (օրինակ պահանջարկի փոփոխություն, իրավական ակտերի ընդունում և այլն):

Սպառվող ռեսուրսներից յուրաքանչյուրի համար պետք է ներկայացնել, թե որ գործոնի ազդեցությամբ է փոփոխության ենթարկվել տվյալ ռեսուրսի սպառման (ծախսման) մակարդակը:

## **Աղյուսակ 2. Ծախսերի ամփոփ հաշվարկն (առանց ծախսային խնայողությունների գծով առաջարկների ներառման)**

11. Աղյուսակում ներկայացվում է միջոցառման գծով գոյություն ունցող ծախսային պարտավորությունների ճշգրտված հաշվարկը առանց ծախսային խնայողությունների վերաբերյալ առաջարկների ներառման: Ծախսակազմման նպատակով մեկից ավելի ծախսերի օբյեկտների առանձնացման դեպքում յուրաքանչյուր ծախսերի օբյեկտի համար լրացվում է առանձին աղյուսակ:

12. «Ծախսային տարրերը» սյունակում ներկայացվում է տվյալ միջոցառմանն առնչվող ծախսային տարրերը՝ խմբավորված ըստ բյուջեի ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների: Ընդ որում, ըստ հոդվածների բացված ներկայացվում են միայն այն ծախսերը, որոնց հաշվարկներում հայտարարվից անկախ պատճառներով փոփոխություններ են կատարվել բազային տարվա (2018թ) ծախսերի համեմատ: Բազային տարում համապատասխան ծախսերի վերաբերյալ փաստացի ցուցանիշների բացակայության դեպքում որպես համեմատության ելակետ անհրաժեշտ է դիտարկել 2019 թվականի համար հաստատված համապատասխան պլանային ցուցանիշները:

13. Լրացվում է ծախսերի փոփոխության հանգեցրած գնային և ոչ գնային գործոնների կամ սպառվող ռեսուրսների անվանումները և չափման միավորները, ինչպես նաև դրանց մակարդակները (գնային գործոնների դեպքում՝ դրամական, իսկ ոչ գնային գործոնների դեպքում բնափրային արտահայտությամբ) համապատասխան տարիների համար: Մեկից ավելի համապատասխան գործոնների/ռեսուրսների առկայության պարագայում դրանցից յուրաքանչյուրի համար անհրաժեշտ է աղյուսակում ավելացնել նոր սյունակներ: Ընդ որում, անհրաժեշտության դեպքում, բացի համապատասխան ծախսերում փոփոխության հանգեցրած գործոններից/ռեսուրսներից անհրաժեշտ է ներառել նաև այն գործոնների/ռեսուրսների վերաբերյալ տվյալները, որոնք ներառված են այդ ծախսերի հաշվարկներում, սակայն չեն ենթարկվել փոփոխության:

14. Լրացվում է համապատասխան ծախսային տարրերի գծով ծախսերի հաշվարկը: Այն հաշվարկվում է ելնելով ծախսային (գնային և ոչ գնային) գործոնների կամ ռեսուրսների սպառման մակարդակներից:

15. «Ընդամենը փոփոխության ենթարկված ծախսեր» տողում լրացում է բազային տարվա (2018թ) ծախսերի համեմատ հայտարարվից անկախ պատճառներով փոփոխության ենթարկված բոլոր ծախսային տարրերի (հոդվածների) գծով ընհանուր ծախսերը: Այն հավասար է փոփոխության ենթարկված հոդվածների գծով ծախսերի հանրագումարին: Բազային տարում համապատասխան ծախսերի վերաբերյալ փաստացի ցուցանիշների բացակայության դեպքում որպես համեմատության ելակետ անհրաժեշտ է դիտարկել 2019 թվականի համար հաստատված համապատասխան պլանային ցուցանիշները:

16. «Ընդամենը փոփոխության չենթարկված ծախսեր» տողում լրացում է բազային տարվա (2018թ) ծախսերի համեմատ փոփոխության չենթարկված բոլոր ծախսային տարրերի (հոդվածների) գծով ընհանուր ծախսերը: Այն հավասար է փոփոխության չենթարկված ծախսային տարրերի (հոդվածների) գծով ծախսերի հանրագումարին: Ընդ որում, այդ ծախսային տարրերի (հոդվածների) գծով ծախսերի բացվածքը աղյուսակում չի ներկայացվում: Բազային տարում համապատասխան ծախսերի վերաբերյալ փաստացի ցուցանիշների բացակայության դեպքում որպես համեմատության ելակետ անհրաժեշտ է դիտարկել 2019 թվականի համար հաստատված համապատասխան պլանային ցուցանիշները:

17. «ԸՆԴԱՄԵՆԸ» տողում լրացում է միջոցառման գծով բոլոր ծախսերի հանրագումարը՝ համապատասխան տարիների համար:

### **Աղյուսակ 3. Ծախսային խնայողությունների գծով առաջարկները**

18. Աղյուսակում ներկայացվում է միջոցառման գծով ծախսային խնայողությունների վերաբերյալ առաջարկները՝ համապատասխան հաշվարկներով և հիմնավորումներով: Ծախսային խնայողությունների վերաբերյալ առաջարկները ներկայացվում են սույն հավելվածի Աղյուսակ 2-ում համապատասխան տարիների համար հաշվարկված ծախսերի նկատմամբ:

19. Նշվում է միջոցառման գծով ծախսային խնայողության վերաբերյալ առաջարկի բնույթը՝ համապատասխան տողի դիմացի վանդակում դնելով <X> նշանը:

20. Ներկայացվում է միջոցառման գծով հաշվարկված ծախսերում խնայողությունների վերաբերյալ առաջարկի մանրամասն նկարագրությունը՝ ներառյալ համապատասխան հաշվարկներն ու հիմնավորումները: Անհրաժեշտության դեպքում մանրամասն այդ հաշվարկներն ու հիմնավորումները կարող են ներկայացվել աղյուսակի կից ֆայլերի տեսքով:

21. Ներկայացվում է ծախսերի ամփոփ գնահատականը ծախսային խնայողությունների վերաբերյալ առաջարկների իրականացման արդյունքում:

22. Ներկայացվում է միջոցառման գծով հաշվարկված ծախսերն (առանց ծախսային խնայողությունների վորաբերյալ առաջարկների ներառման) ըստ առանձին տարիների՝ տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածներով բացվածի: Հաշվարկված ծախսեր են համարվում սույն հավելվածի Աղյուսակ 2-ում համապատասխան տարիների համար հաշվարկված ծախսերը:

23. Ներկայացվում է միջոցառման գծով ծախսային խնայողության վերաբերյալ ամփոփ առաջարկը՝ տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածներով բացված: Սյունակում ծախսային խնայողությունների գծով առաջարկների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացվում է հաշվարկային ծախսերի նկատմամբ դրական կամ բացասական փոփոխությունների տեսքով:

24. Ներկայացվում է միջոցառման գծով առաջարկվող ծախսերը՝ ծախսային խնայողությունների վերաբերյալ առաջարկները ներառած: Այն հավասար է փվյալ հոդածի գծով նախուղ երկու սյունակներում ներառված ցուցանիշների հանրագումարին:

## Հավելված N 2. Նոր նախաձեռնությունների ներկայացման ձևաչափ<sup>1</sup>

<b>1. Պետական մարմինը</b>	
1.1 Պետական մարմնի անվանումը <sup>2</sup>	_____
1.2 Նոր նախաձեռնությանն առնչվող այլ պետական մարմինների անվանումները <sup>3</sup>	_____
<b>2. Ծրագիրը<sup>4</sup></b>	
2.1 Ծրագրի անվանումը <sup>5</sup>	_____
2.2 Ծրագրի դասիչը <sup>6</sup>	_____
2.3 <input type="checkbox"/> Նոր ծրագիր (հիմնավորումներ և բացատրություններ) <sup>7</sup>	_____
<b>3. Միջոցառումը</b>	
3.1 Միջոցառման անվանումը <sup>8</sup>	_____
3.2 Միջոցառման դասիչը <sup>9</sup>	_____
3.3 Միջոցառման (պետության միջամտության) տեսակը՝	
<input type="checkbox"/> Ապրանք և ծառայություն	<input type="checkbox"/> Տրանսֆերտ
<input type="checkbox"/> Այլ (նկարագրություն)	_____
3.4 <input type="checkbox"/> Նոր միջոցառում (հիմնավորումներ և բացատրություններ) <sup>10</sup>	_____
<input type="checkbox"/> Գոյություն ունեցող միջոցառման ընդլայնում (հիմնավորումներ և բացատրություններ) <sup>11</sup>	_____

3.5 Նոր նախաձեռնության ծախսերի հիմքում դրված պարտավորության բնույթը<sup>12</sup>

- Պարտադիր ծախսային պարտավորություն       Հայեցողական ծախսային պարտավորություն, այդ թվում՝  
 Շարունակական       Ոչ շարունակական

Պարտադիր կամ հայեցողական պարտավորությունների շրջանակը <sup>13</sup>	Պարտադիր պարտավորության շրջանակներում գործադիր մարմնի հայեցողական իրավասությունների շրջանակները <sup>14</sup>	Պարտադիր կամ հայեցողական պարտավորությունը սահմանող օրենսդրական հիմքերը <sup>15</sup>

4. Նպատակը<sup>16</sup>

---



---



---

5. Նկարագրությունը<sup>17</sup>

---



---



---

6. Սպասվող օգուտները<sup>18</sup>

---



---



---

7. Նոր նախաձեռնությունը չֆինանսավորելու դեպքում ծագող խնդիրները<sup>19</sup>

---



---



---

8. Արդյունքային չափորոշիչները<sup>20</sup>

Չափի միավորը	2020թ.	2021թ.	2022թ.	Միջոցառման ավարտի տարեթիվը <sup>21</sup>
.....				

9. Պահանջվող ռեսուրսները <sup>22</sup>	ՀՀ դրամ	2020թ.	2021թ.	2022թ.	Միջոցառման ավարտի տարեթիվը
	X				
....	X				
Ընդամենը	X				
10. Ֆինանսավորման աղբյուրը <sup>23</sup>	ՀՀ դրամ	2020թ.	2021թ.	2022թ.	Միջոցառման ավարտի տարեթիվը
Պետական բյուջե	X				
Այլ աղբյուրներ	X	X	X	X	X
	X				
...	X				
Ընդամենը պետական բյուջեի և այլ աղբյուրների գծով	X				
11. Արդյունքների այլ մակարդակներ արտահայտող այլընտրանքներ					
Այլընտրանք # 2 (նվազագույն արդյունքների սցենար) <sup>24</sup>					
12. Նոր նախաձեռնության իրականացման այլ եղանակներ արտահայտող այլընտրանքներ <sup>25</sup>					
Այլընտրանք # 3					
Այլընտրանք # ...					
13. Այլ անհրաժեշտ տեղեկատվություն և հիմնավորումներ <sup>26</sup>					

## ԼՐԱՑՄԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ

### Հավելված N 2. Նոր նախաձեռնությունների ներկայացման ձևաչափի

1. Յուրքանչյուր առանձին նոր նախաձեռնության համար լրացվում է առանձին ձևաչափ:
- 2 Նշել նոր նախաձեռնությունը ներկայացնող պետական մարմնի անվանումը:
3. Նշվում է Կրթության նոր նախաձեռնությանն առնչվող (կատարող) պետական մարմինների անվանումները՝ բացառությամբ հայրը ներկայացնող պետական մարմնի անվանման: Լրացվում է միայն այն դեպքում, երբ նոր նախաձեռնությունը առնչվում է մեկից ավելի պետական մարմինների:
4. Հավելվածի այս և հաջորդող հարվածներում ծրագրի և միջոցառման սահմանման, ինչպես նաև դրանց բաղադրիչների (նպատակներ, արդյունքային ցուցանիշներ և այլն) սահմանման/ նկարագրության համար անհրաժեշտ է առաջնորդվել սույն մեթոդական ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Ծրագրային բյուջեավորման ձևաչափով բյուջեային ծրագրերի և միջոցառումների սահմանման» և «Ծրագրային բյուջեավորման ձևաչափով բյուջեային ծրագրերի և միջոցառումների գծով արդյունքային ցուցանիշների սահմանման» մեթոդական ձեռնարկներով:
5. Լրացվում է համապատասխան բյուջեային ծրագրի անվանումը, որի շրջանակներում նախատեսվում է նոր նախաձեռնության իրականացումը և ֆինանսավորումը: Այն դեպքում, երբ նոր նախաձեռնությունը ենթադրում է նոր բյուջեային ծրագրի իրականացում, ապա անհրաժեշտ է ներքևում Նոր ծրագրի դիմացի վանդակում դնել <X> նշանը և ներկայացնել համապատասխան հիմնավորումներ նոր ծրագրի անհրաժեշտության վերաբերյալ:
6. Լրացվում է համապատասխան ծրագրի քառանիշ կոդը: Նոր ծրագրերի դեպքում այս տողը չի լրացվում:
7. Վանդակում դրվում է <X> նշանը, եթե նոր նախաձեռնությունը ենթադրում է նոր բյուջեային ծրագրի ներմուծում: Հակառակ դեպքում վանդակը թողնվում է դատարկ:
8. Լրացվում է ծրագրի միջոցառման անվանումը, որի շրջանակներում նախատեսվում է նոր նախաձեռնության իրականացումը և ֆինանսավորումը:
9. Լրացվում է ծրագրի միջոցառման դասիչը այն դեպքում, երբ նոր նախաձեռնությունը ենթադրում է գոյություն ունեցող ծառայությունների կամ տրանսֆերտների տարածում շահառուների նոր շրջանակի վրա: Նոր միջոցառման (օրինակ՝ նոր տիպի ծառայությունների մատուցում) դեպքում այս տողը չի լրացվում:
10. Այն դեպքում, երբ նոր նախաձեռնությունը ենթադրում է ծրագրի նոր միջոցառման ներմուծում, ապա անհրաժեշտ է Նոր միջոցառման դիմացի վանդակում դնել <X> նշանը և ներկայացնել համապատասխան հիմնավորումներ նոր միջոցառման անհրաժեշտության վերաբերյալ: Հակառակ դեպքում վանդակը թողնվում է դատարկ:
11. Այն դեպքում, երբ նոր նախաձեռնությունը ենթադրում է գոյություն ունեցող միջոցառման ընդլայնում (գոյություն ունեցող ծառայությունների կամ տրանսֆերտների տարածում շահառուների նոր շրջանակի վրա), ապա անհրաժեշտ է Գոյություն ունեցող միջոցառման ընդլայնման դիմացի վանդակում դնել <X> նշանը և ներկայացնել համապատասխան հիմնավորումներ միջոցառման ընդլայնման վերաբերյալ: Հակառակ դեպքում վանդակը թողնվում է դատարկ:
12. Նշվում է նոր նախաձեռնության շրջանակներում իրականացվող ծախսերի հիմքում դրված պարտավորությունների բնույթը: Անհրաժեշտ է համապատասխան տիպի պարտավորության դիմացի վանդակում դնել <X> նշանը:
13. Ներկայացվում է համապատասխան միջոցառման շրջանակներում իրականացվող պարտադիր (պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառումների դեպքում) կամ հայեցողական (հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումների դեպքում) պարտավորությունների համառոտ նկարագիրը՝ այդ թվում մատուցվող ծառայությունների, տրանսֆերտների և շահառուների շրջանակը:

14. Սյունակը լրացվում է միայն պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառումների համար:

15. Սյունակում կատարվում են հղումներ պարտադիր ծախսային պարտավորությունները սահմանող օրենքների և միջազգային պայմանագրերի կոնկրետ դրույթների վրա, իսկ այդ պարտավորությունների շրջանակներում գործադիր մարմին վերապահված հայեցողական իրավասությունների դեպքում՝ նաև այդ իրավասությունները սահմանող իրավական ակտերի վրա: Հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումների դեպքում կատարվում են հղումներ այդ ծախսային պարտավորությունները սահմանող իրավական ակտերի վրա: Նոր իրավական կարգավորումներ նախատեսելու պարագայում անհրաժեշտ է նշումներ կատարել այդ մասին:

16. Համառոտ նկարագրել նոր նախաձեռնության նպատակը: Նպատակը սահմանելիս անհրաժեշտ է նկարագրել, թե ինչպես են առաջարկվող միջոցառումները նպաստելու պետական մարմնի առաքելության, ՀՀ կառավարության ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրագործմանը: Անհրաժեշտ է կատարել հղումներ ՀՀ կառավարության ընդհանուր նպատակներն ու գերակայությունները սահմանող համապատասխան փաստաթղթերին:

17. Մանրամասն նկարագրել նոր նախաձեռնության շրջանակներում իրականացվող միջոցառումները (մատուցվող ծառայությունները, սրահայտվող տրանսֆերտները և այլն), դրանց գծով հիմնական շահառուների շրջանակները, միջոցառման իրագործման մեխանիզմները (ծառայությունների պատվիրակում ՊՈԱԿ-ներին, պետական կառավարչական հիմնարկների կարողությունների օգտագործում և այլն), պետական բյուջեից ֆինանսավորման մեխանիզմները և այլ անհրաժեշտ տեղեկատվություն, որն ընդհանուր առմամբ նկարագրում է նոր նախաձեռնությունը:

18. Համառոտ նկարագրել նոր նախաձեռնության արդյունքում ակնկալվող հիմնական օգուտները: Օգուտները նկարագրելիս հնարավորության սահմաններում անհրաժեշտ է ներկայացնել այն հիմնական վերջնական արդյունքները, որոնց նպաստելու է նախաձեռնության իրականացումը, և թե ինչպես են դրանք նպաստելու ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված քաղաքականության թիրախների իրագործմանը:

19. Համառոտ նկարագրել նոր նախաձեռնությունը չընդունելու և չֆինանսավորելու դեպքում հնարավոր հետևանքները և ծագող խնդիրները: Հնարավորության սահմաններում ներկայացնել թվային գնահատականներ: Եթե նախատեսվում է նոր նախաձեռնություն գործող պարտավորությունների դադարեցման կամ կրճատման հաշվին, սակայն պահանջվում է համապատասխան նոր իրավական հիմքերի ստեղծում և չի կարող կատարվել միայն պետական մարմնին գործող օրենսդրությամբ վերապահված իրավասության շրջանակներում իրականացվող ներքին ընթացակարգերի միջոցով, ապա ներկայացնել համապատասխան բացատրություններ և հիմնավորումներ:

20. Ներկայացվում են նոր նախաձեռնության գծով ակնկալվող ոչ ֆինանսական արդյունքների կանխատեսումները: Այն դեպքերում, երբ նոր նախաձեռնությունը ենթադրում է գոյություն ունեցող միջոցառման ընդլայնում, ապա այս դպքում ներկայացվում են միայն այն ոչ ֆինանսական արդյունքները, որոնք փոփոխության կենթարկվեն նախաձեռնության իրականացման արդյունքում:

21. Ներկայացվում է կանխատեսվող ցուցանիշները նախաձեռնության ավարտի համար նախատեսված տարեթվի դրությամբ: Լրացվում է միայն այն նախաձեռնությունների համար, որոնք ունեն հստակ կամ կանխատեսվող ավարտի ժամկետ:

22. Ներկայացվում է նախաձեռնության գծով սպառվող ռեսուրսների և դրանց գծով ծախսերի կանխատեսումները (ըստ բյուջեային ծախսերի տեսակարարական դասակարգման հոդվածների): Անհրաժեշտ է փաստաթղթին կցել ծախսակազմումների (ներառյալ հաշվարկների) բոլոր մանրամասները: Ծախսակազմումն իրականացնելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել սույն ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Բյուջեային ծրագրերի ծախսակազմման ընդհանուր ուղեցույցներով», իսկ տվյալ ծրագրի կամ միջոցառման գծով ծախսակազմման մանրամասն ուղեցույցների առկայության դեպքում՝ այդ մանրամասն ուղեցույցների պահանջներով:

23. Ներկայացվում է նոր նախաձեռնության գծով ծախսերի ֆինանսավորման ակնկալվող աղբյուրները:

24. Ներկայացվում է համապատասխան միջոցառումը նվազագույն մակարդակում (այն մակարդակը, որից ներքև հնարավոր չի հասնել սահմանված նպատակներին) իրականացնելու այլընտրանքը: Մասնավորապես ներկայացվում է այդ այլընտրանքի իրականացման համար անհրաժեշտ ռեսուրսների/ծախսերի և սպասվող արդյունքների գնահատականները, ինչպես նաև մյուս այլընտրանքների համեմատ առավելություններն ու



թերությունները: Ներկայացվում է նաև հիմնավորումներ այն մասին, թե ինչու փվյալ այլընտրանքը չի դիտարկվել որպես նախընտրելի այլընտրանք (նախընտրելի այլընտրանքի մանրամասները ներկայացվում են 8-ից 10-րդ կետերում): Այլընտրանքի ծախսակազմման (ներառյալ հաշվարկների) մանրամասները կցվում են: Ծախսակազմումն իրականացնելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել սույն ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Բյուջեդարյան ծրագրերի ծախսակազմման ընդհանուր ուղեցույցներով», իսկ փվյալ ծրագրի կամ միջոցառման գծով ծախսակազմման մանրամասն ուղեցույցների առկայության դեպքում՝ այդ մանրամասն ուղեցույցների պահանջներով: Այն դեպքում, երբ 8-ից 10-րդ կետերում ներկայացված առաջարկը (նախընտրելի այլընտրանքը) հանդիսանում է միջոցառումը նվազագույն մակարդակում իրականացնելու սցենարն, ապա 11-րդ կետում պարզապես կարարվում է նշում այդ մասին:

25. Ներկայացվում են նախաձեռնության իրականացման այլ եղանակներ արտահայտող այլընտրանքները: Վերջիններս կարող են վերաբերվել արտադրելու կամ գնելու այլընտրանքին, պեղական կամ մասնավոր հատվածին պատվիրակելու այլընտրանքին, փարբերակված ժամանակային հորիզոնների այլընտրանքներին, ինչպես նաև սպառվող ռեսուրսների համախմբության այլընտրանքներին: Այլընտրանքներից յուրաքանչյուրի համար ներկայացվում է այդ այլընտրանքի իրականացման համար անհրաժեշտ ռեսուրսների/ծախսերի և սպասվող արդյունքների գնահատականները, ինչպես նաև մյուս այլընտրանքների համեմատ առավելություններն ու թերությունները: Այլընտրանքներից յուրաքանչյուրի մասով ներկայացվում են նաև հիմնավորումներ այն մասին, թե ինչու համապատասխան այլընտրանքները չեն դիտարկվել որպես նախընտրելի այլընտրանքներ (նախընտրելի այլընտրանքի մանրամասները ներկայացվում են 8-ից 10-րդ կետերում): Այլընտրանքների ծախսակազմման (ներառյալ հաշվարկների) մանրամասները կցվում են: Ծախսակազմումն իրականացնելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել սույն ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Բյուջեդարյան ծրագրերի ծախսակազմման ընդհանուր ուղեցույցներով», իսկ փվյալ ծրագրի կամ միջոցառման գծով ծախսակազմման մանրամասն ուղեցույցների առկայության դեպքում՝ այդ մանրամասն ուղեցույցների պահանջներով:

26. Ներկայացվում են նոր նախաձեռնության հետ կապված այլ անհրաժեշտ փոփոխություններ և հիմնավորումներ:

### Հավելված N 3. Բյուջետային ծրագրերի և ակնկալվող արդյունքների ներկայացման ձևաչափ<sup>7</sup>

Պետական մարմնի անվանումը՝	<Լրացնել պետական մարմնի անվանումը> <sup>8</sup>
---------------------------	---

#### ՄԱՍ 1. ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

1. Հիմնական ռազմավարական նպատակները և գերակա վերջնական արդյունքները
<Համառոտ ներկայացնել այն հիմնական ռազմավարական նպատակները և գերակա վերջնական արդյունքները, որոնց վրա պետական մարմինը ձգտում է ներազդել իր պատասխանատվության ներքո իրականացվող բյուջետային ծրագրերի և միջոցառումների միջոցով>
2. Բյուջետային ծրագրերում կատարվող հիմնական փոփոխությունները
<Համառոտ ներկայացնել պետական մարմնի պատասխանատվության ներքո իրականացվող բյուջետային ծրագրերում կատարվող հիմնական փոփոխությունները՝ ներառյալ փոփոխություններ մատուցվող ծառայություններում, պրամադրվող տրանսֆերտներում և շահառուների շրջանակներում: Ներկայացնել միայն այն փոփոխությունները, որոնք հատկապես կարևորվում են հիմնական գերակա վերջնական արդյունքների ձեռք բերման տեսանկյունից:>
3. Կապիտալ բնույթի հիմնական միջոցառումները
<Համառոտ ներկայացնել պետական մարմնի պատասխանատվության ներքո իրականացվող բյուջետային ծրագրերի շրջանակներում իրականացվող այն հիմնական կապիտալ միջոցառումները, որոնք ուղղված են գերակա վերջնական արդյունքների ապահովմանը: <Համառոտ ներկայացնել նաև հանրային ակտիվների կառավարմանն ուղղված այն հիմնական միջոցառումները, որոնք կապված են մատուցվող ծառայություններում կատարվող հիմնական փոփոխությունների հետ:>
4. Ֆինանսական ակտիվների կառավարմանն անչվող միջոցառումները՝
<Համառոտ ներկայացնել պետական մարմնի պատասխանատվության ներքո իրականացվող բյուջետային ծրագրերի շրջանակներում իրականացվող ֆինանսական ակտիվների կառավարման այն հիմնական միջոցառումները (բաժնետրոմների ձեռք բերում, վարկերի տրամադրում և այլն), որոնք ուղղված են գերակա վերջնական արդյունքների ապահովմանը:>

#### ՄԱՍ 2. ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԿՈՐՄԻՑ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ ԵՎ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Դասիչ	Ծրագիր/Միջոցառում	2018թ. Փաստացի	2019թ	2020թ	2021թ	2022թ
		(հազ. դրամ)	սպասվող (հազ. դրամ)	(հազ. դրամ)	(հազ. դրամ)	(հազ. դրամ)
Ծրագիր						

<sup>7</sup> Ձևաչափը լրացնելիս անհրաժեշտ է առաջնորդվել սույն մեթոդական ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով բյուջետային ծրագրերի և միջոցառումների սահմանման» և «Ծրագրային բյուջետավորման ձևաչափով բյուջետային ծրագրերի և միջոցառումների գծով արդյունքային ցուցանիշների սահմանման» մեթոդական ձեռնարկներով:

<sup>8</sup> Լրացվում է բյուջետային հայրը ներկայացնող (ԲԳԿ հանդիսացող) պետական մարմնի անվանումը

<Լրացնել ծրագրի դասիչը> <sup>9</sup>		Ծրագրի անվանումը՝ <Լրացնել ծրագրի անվանումը>	<Լրացնել ծրագրի գծով ընդհանուր հարկացումները> <sup>10</sup>	<... >	<... >	<... >	<... >
		Ծրագրի նպատակը՝ <Լրացնել ծրագրի նպատակը >					
		Վերջնական արդյունքի նկարագրությունը՝ < Լրացնել վերջնական արդյունքի նկարագրությունը >					
	Ծրագրի միջոցառումներ						
Ընթացիկ միջոցառումներ <sup>11</sup>							
<Լրացնել միջոցառման դասիչը> <sup>12</sup>		Միջոցառման անվանումը՝ <Լրացնել միջոցառման անվանումը>	<Լրացնել միջոցառման գծով հարկացումները>	<... >	<... >	<... >	<... >
		Միջոցառման նկարագրությունը՝ <Լրացնել միջոցառման նկարագրությունը>					
		Միջոցառման տեսակը <sup>13</sup> <Լրացնել միջոցառման տեսակը>					
	....	.....					
Կապիտալ միջոցառումներ							
<Լրացնել միջոցառման դասիչը>		Միջոցառման անվանումը՝ <Լրացնել միջոցառման անվանումը>	<Լրացնել միջոցառման գծով հարկացումները>	<... >	<... >	<... >	<... >
		Միջոցառման նկարագրությունը՝ <Լրացնել միջոցառման նկարագրությունը>					
		Միջոցառման տեսակը՝ <Լրացնել միջոցառման տեսակը>					
	....	.....					
Հանրային սեփականության կառավարման միջոցառումներ							
<Լրացնել միջոցառման դասիչը>		Միջոցառման անվանումը՝ <Լրացնել միջոցառման անվանումը>	<Լրացնել միջոցառման գծով հարկացումները>	<... >	<... >	<... >	<... >

<sup>9</sup> Լրացվում է համապատասխան ծրագրի դասիչը՝ Ծրագրային դասակարգչով սահմանված դասիչներին համապատասխան

<sup>10</sup> Լրացվում է համապատասխան ծրագրի գծով ընդհանուր հարկացումների չափը: Այն հավասար է տվյալ ծրագրի բոլոր միջոցառումների գծով հարկացումների հանրագումարին

<sup>11</sup> Արդյունավետ միջոցառման ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումներն անհրաժեշտ է ներկայացնել խմբավորված տեսքով: Օրինակ, միջոցառման ծրագրի շրջանակներում իրականացվող բոլոր ընթացիկ բնույթի միջոցառումները (ծառայությունների մատուցում, փորձաքննությունների կատարում և այլն) անհրաժեշտ է ներկայացնել Ընթացիկ միջոցառումների համար նախատեսված հարկածում հաջողությամբ, իսկ կապիտալ միջոցառումները՝ այդ տեսակի միջոցառումների համար նախատեսված հարկածում:

<sup>12</sup> Լրացվում է համապատասխան միջոցառման դասիչը՝ Ծրագրային դասակարգչով սահմանված դասիչներին համապատասխան

<sup>13</sup> Լրացվում է տվյալ միջոցառման տեսակը՝ Ծառայությունների մատուցում, Տրանսֆերտների կատարում, Ֆինանսավորման ծախսերի իրականացում և այլն: Միջոցառումների տեսակների սպառիչ ցանկը և դրանց առնչվող տեղեկատվության վերաբերյալ մանրամասն պահանջները ներկայացված են մեթոդական ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Ծրագրային բյուջեարկուման ձևաչափով բյուջեարային ծրագրերի և միջոցառումների սահմանման» մեթոդական ձեռնարկով:

	ն դասիչը>	Միջոցառման նկարագրությունը՝ <Լրացնել միջոցառման նկարագրությունը>					
		Միջոցառման տեսակը՝ <Լրացնել միջոցառման տեսակը>					
....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
<b>Ֆինանսական ակտիվների կառավարման միջոցառումներ</b>							
	<Լրացնել միջոցառման ն դասիչը>	Միջոցառման անվանումը՝ <Լրացնել միջոցառման անվանումը>	<Լրացնել միջոցառման գծով հարկացումները>	<... >	<... >	<... >	<... >
		Միջոցառման նկարագրությունը՝ <Լրացնել միջոցառման նկարագրությունը>					
		Միջոցառման տեսակը՝ <Լրացնել միջոցառման տեսակը>					
....		.....					

**ՄԱՍ 3 ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԳԾՈՎ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԱՐՂՅՈՒՆՔԻ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ**

Նպատակը	Ծրագրի դասիչը և անվանումը	Ծրագրի վերջնական արդյունքները				Կապը ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված քաղաքականության թիրախների հետ <sup>14</sup>	
		Հափորոշիչը <sup>15</sup>	Ելակետը		Թիրախը		
			Ցուցանիշը <sup>16</sup>	Ժամկետը <sup>17</sup>	Ցուցանիշը <sup>18</sup>		Ժամկետը <sup>19</sup>

<sup>14</sup> Ներկայացնել համապատասխան ծրագրերի գծով սահմանվող վերջնական արդյունքների չափորոշիչների կապը ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված քաղաքականության կոնկրետ թիրախների հետ, կատարելով հղումներ և ներկայացնելով համապատասխան դրույթներ: Ներկայացնել նաև թե ինչպես են այդ վերջնական արդյունքները նպաստելու համապատասխան քաղաքականության թիրախների իրագործմանը:

<sup>15</sup> Լրացվում է ծրագրի վերջնական արդյունքի չափորոշիչը

<sup>16</sup> Լրացվում է վերջնական արդյունքի չափորոշիչի ելակետային փաստացի ցուցանիշը, որի նկատմամբ դիտարկվում է վերջնական արդյունքի ցուցանիշների դինամիկան

<sup>17</sup> Լրացվում է վերջնական արդյունքի չափորոշիչի ելակետային ցուցանիշի ժամկետը

<sup>18</sup> Լրացվում է վերջնական արդյունքի չափորոշիչի թիրախային/կանխատեսվող ցուցանիշը, որի նկատմամբ դիտարկվում է վերջնական արդյունքի ցուցանիշների դինամիկան

<sup>19</sup> Լրացվում է վերջնական արդյունքի չափորոշիչի թիրախային /կանխատեսվող ժամկետը

**ՄԱՍ 4. ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԳԾՈՎ ԱՐԴՅՈՒՆՔԱՅԻՆ (ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ) ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ** <sup>20</sup>

Ծրագրի դասիչը	Ծրագրի անվանումը
<Լրացնել ծրագրի դասիչը>	<Լրացնել ծրագրի անվանումը>

**Ծրագրի միջոցառումները** <sup>21</sup>

Ծրագրի դասիչը՝	<Լրացնել ծրագրի դասիչը>	Ցուցանիշներ					<Լրացնել միջոցառման ավարտի տարեթիվը> <sup>22</sup>
		2018թ. փաստացի	2019թ սպասվող	2020թ	2021թ	2022 թ	
Միջոցառման դասիչը՝	<Լրացնել միջոցառման դասիչը>						
Միջոցառման անվանումը՝	<Լրացնել միջոցառման անվանումը>						
Նկարագրությունը՝	<Լրացնել միջոցառման նկարագրությունը>						
Միջոցառման տեսակը <sup>23</sup>	< Լրացնել միջոցառման տեսակը>						
Միջոցառումն իրականացնողի անվանումը <sup>24</sup>	<Լրացնել միջոցառումն իրականացնող կազմակերպության անվանումը>						
<b>Արդյունքի չափորոշիչներ</b>							
<Լրացնել արդյունքի չափորոշիչի տեսակը> <sup>25</sup>	<Լրացնել արդյունքի չափորոշիչի անվանումը և չափման միավորը>						
Միջոցառման վրա կատարվող ծախսը (հազար դրամ)							

<sup>20</sup> Ձևաչափում տեղեկատվությունը ներկայացվում է պետական մարմինն փորձաքննվող հարկացումների շրջանակներում իրականացվող յուրաքանչյուր միջոցառման գծով՝ խմբավորված ըստ առանձին ծրագրերի

<sup>21</sup> Հաջորդաբար ներկայացվող աղյուսակների տեսքով ներկայացվում են համապատասխան ծրագրի գծով միջոցառումներից յուրաքանչյուրի գծով արդյունքային (կատարողական) ցուցանիշները

<sup>22</sup> Ներկայացվում է միջոցառման կանխատեսվող ցուցանիշները միջոցառման ավարտի համար նախատեսված տարեթվի դրությամբ: Լրացվում է միայն այն միջոցառումների համար, որոնք ունեն հստակ կանխատեսվող ավարտի ժամկետ:

<sup>23</sup> Լրացվում է տվյալ միջոցառման տեսակը՝ Ծառայությունների մատուցում, Տրանսֆերտների փոխանցում, Ֆինանսավորման ծախսերի իրականացում և այլն: Միջոցառումների տեսակների սպառիչ ցանկը և դրանց առնչվող տեղեկատվության վերաբերյալ մանրամասն պահանջները ներկայացված են մեթոդական ցուցումների բաղկացուցիչ մաս հանդիսացող «Ծրագրային բյուջեարկումի մատուցող կազմակերպության ծրագրերի և միջոցառումների սահմանման» մեթոդական ձեռնարկով:

<sup>24</sup> Ծառայությունների դեպքում լրացվում է ծառայությունը մատուցող կազմակերպության(ների) անվանում(ներ)ը (օրինակ՝ դպրոցներ, հիվանդանոցներ, թափոցներ, թանգարաններ և այլն): Հանրային սեփականության կառավարման միջոցառումների դեպքում՝ լրացվում է ակտիվն օգտագործող կազմակերպության(ների) անվանում(ներ)ը, Տրանսֆերտների դեպքում՝ շահառուների ընտրության չափանիշները:

<sup>25</sup> Լրացվում է ոչ ֆինանսական չափորոշիչի տեսակը (քանակի, որակի, ծածկույթի, ժամկետի և այլ չափորոշիչ): Միջոցառման գծով այլ ֆինանսական չափորոշիչ (օրինակ՝ մատուցվող ծառայության միավորի գինը և այլն) սահմանված լինելու դեպքում այս դաշտում լրացվում է <Ոչ ֆինանսական չափորոշիչ> բառերը: Յուրաքանչյուր չափորոշիչի վերաբերյալ տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է ներկայացնել առանձին տողով: Ոչ ֆինանսական չափորոշիչներ և ցուցանիշներ չեն ներկայացվում պետական մարմինների ներքին ծառայությունների համար նախատեսվող վարչական բնույթի միջոցառումների համար:

**Հավելված N 4. Բյուջետային ծրագրերի գծով ամփոփ ծախսերն ըստ բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների**

Ծրագրային դասիչը	Ծրագիր /Միջոցառում	2018թ փաստ. (հազ. դրամ)			2019թ սպասվող (հազ. դրամ)			2020թ բյուջե (հազ. դրամ)			2021թ բյուջե (հազ. դրամ)			2022 թ բյուջե (հազ. դրամ)				
		Ընդամենը	<<Հորվածի անվանումը և կոդը>> <sup>26</sup>	<<Հորվածի անվանումը և կոդը>>	...	Ընդամենը	<<Հորվածի անվանումը և կոդը>>	<<Հորվածի անվանումը և կոդը>>	...	Ընդամենը	<<Հորվածի անվանումը և կոդը>>	<<Հորվածի անվանումը և կոդը>>	...	Ընդամենը	<<Հորվածի անվանումը և կոդը>>	<<Հորվածի անվանումը և կոդը>>	...	
<Ծրագրի դասիչը>	<Ծրագրի անվանումը>																	
<Միջոցառման դասիչը>	<Միջոցառման անվանումը>																	
.....	.....																	
<Ծրագրի դասիչը>	<Ծրագրի անվանումը>																	
<Միջոցառման դասիչը>	<Միջոցառման անվանումը>																	
.....	.....																	
.....																		

<sup>26</sup> Ներկայացվում է բյուջետային ծրագրի և միջոցառման գծով ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածի անվանումը և կոդը, իսկ ստորև տրոհվում՝ համապատասխան ծախսերի մեծությունը: Մեկից ավելի հոդվածների գծով ծախսերի դեպքում անհրաժեշտ է բացել համապատասխան քանակության սյունակներ:

**Հավելված N 5. Բյուջետային ծրագրերի գծով ծախսերի բաշխումն ըստ բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարգման տարրերի**

Ծրագրային դասիչը	Ծրագիր /Միջոցառում	Գործառական դասակարգման <sup>27</sup>			2018թ փաստ. (հազ. դրամ)	2019թ սպասվող (հազ. դրամ)	2020թ բյուջե (հազ. դրամ)	2021թ բյուջե (հազ. դրամ)	2022 թ բյուջե (հազ. դրամ)
		Բաժին	Խումբ	Դաս					
<Ծրագրի դասիչը>	<Ծրագրի անվանումը>	X	X	X					
	<Միջոցառման դասիչը>								
	.....								
<Ծրագրի դասիչը>	<Ծրագրի անվանումը>	X	X	X					
	<Միջոցառման դասիչը>								
	.....								
.....									

<sup>27</sup> Լրացվում են բյուջետային ծրագրերի միջոցառումների բովանդակությանը համապատասխանող բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարգման բաժնի, խմբի և դասի կոդերը: Բյուջետային ծրագրերի մակարդակում այս սյունակները չեն լրացվում:

**Հավելված N 6. Նոր նախաձեռնությունների ֆինանսավորման աղբյուրները (ամփոփ) և առաջնահերթությունները**

**Աղյուսակ 1. Նոր նախաձեռնությունների ֆինանսավորման աղբյուրները (ամփոփ)**

(հազար դրամներով)

		2020թ.	2021թ.	2022թ.
1	Նոր նախաձեռնությունների գծով ընդհանուր ծախսերը			
2	Նոր նախաձեռնությունների ֆինանսավորման այլ աղբյուրներ (տող 2.1 + տող 2.2.)			
2.1	Այլ աղբյուրներից ակնկալվող ֆինանսավորում			
2.2	Այլ ծրագրերից ակնկալվող ծախսային խնայողություններ			
3	Նոր նախաձեռնությունների զուտ ազդեցությունը պետական բյուջեի վրա (ընդհանուր ծախս՝ հանած եկամտի այլընտրանքային աղբյուրներ և/կամ այլ ծրագրերից խնայողություններ) (տող 1 – տող 2)			



## Աղյուսակ 2. Նոր նախաձեռնությունների միջև առաջնահերթությունները<sup>28</sup>

Ծրագրային դասիչը <sup>29</sup>		Նոր նախաձեռնության (Ծրագրի/ միջոցառման) անվանումը		2020թ (հազ. դրամ)	2021թ (հազ. դրամ)	2022թ (հազ. դրամ)
Ծրագիր	Միջոցառում					
Պարտադիր ծախսերին առնչվող նոր նախաձեռնություններ						
		<Ծրագրի անվանումը>	<Միջոցառման անվանումը>			
		<Ծրագրի անվանումը>	<Միջոցառման անվանումը>			
Հայեցողական ծախսերին առնչվող նոր նախաձեռնություններ						
		<Ծրագրի անվանումը>	<Միջոցառման անվանումը>			
		<Ծրագրի անվանումը>	<Միջոցառման անվանումը>			
.....						

<sup>28</sup> Ներկայացվում են միայն նոր նախաձեռնություններին առնչվող ծրագրերն ու միջոցառումները՝ ըստ դրանց ֆինանսավորման առաջնահերթության, դեպի ներքև նվազող առանցնահերթությամբ:

<sup>29</sup> Ծրագրային դասակարգիչը լրացվում է այն դեպքում, երբ նոր նախաձեռնությունները վերաբերվում են գոյություն ունեցող ծրագրերի կամ միջոցառումների ընդլայնմանը

**Հավելված N 7. Պետական մարմնի և դրա ենթակա կազմակերպությունների ստացվելիք եկամուտների աղբյուրները (բացառությամբ պետական բյուջեից ստացվող եկամուտների)**

(հազար դրամներով)

Եկամուտների ստացման աղբյուրների անվանումները	Փաստացի ըստ 2018 թվականի տարեկան հաշվետվության	2019 թվականի սպասողական	Կանխատեսում		
			2020թ.	2021թ.	2022թ.
<b>ԸՆԴԱՄԵՆԸ</b>					
այդ թվում՝					
1. Վճարովի ծառայությունների մատուցումից և աշխատանքների կատարումից					
2. Ստացվող նվիրատվություններից <sup>30</sup>					

<sup>30</sup> Եթե նվիրատվությունները ստացվում են նաև արտաքին աղբյուրներից, ապա դրանք համառոտ նկարագրել ըստ յուրաքանչյուր նվիրատուի

**Հավելված N 8. Բյուջետային ծրագրերի/միջոցառումների գծով ծախսերը՝ վարչատարածքային բաժանմամբ (ըստ մարզերի)**

Ծրագրային դասիչը	Ծրագիր /Միջոցառում	2018թ փաստ. (հազ. դրամ)				2019թ սպասվող (հազ. դրամ)				2020թ բյուջե (հազ. դրամ)				2021թ բյուջե (հազ. դրամ)				2022 թ բյուջե (հազ. դրամ)				
		Ընդամենը	<Մարզի անվանումը> <sup>31</sup>	<Մարզի անվանումը>	...	Ընդամենը	<Մարզի անվանումը>	<Մարզի անվանումը>	...	Ընդամենը	<Մարզի անվանումը>	<Մարզի անվանումը>	...	Ընդամենը	<Մարզի անվանումը>	<Մարզի անվանումը>	...	Ընդամենը	<Մարզի անվանումը>	<Մարզի անվանումը>	...	
<Ծրագրի դասիչը>	<Ծրագրի անվանումը>																					
	<Միջոցառման դասիչը>																					
	.....																					
<Ծրագրի դասիչը>	<Ծրագրի անվանումը>																					
	<Միջոցառման դասիչը>																					
	.....																					
.....																						

<sup>31</sup> Բացել բյուջետային ծախսերը առանձին մարզերի մակարդակով

### Հավելված N 9. Արտաքին աղբյուրներից բյուջետային խողովակներով ստացվող նպատակային վարկերի և դրամաշնորհների հաշվին իրականացվելիք ծրագրերը

#### Աղյուսակ 1. Արտաքին աղբյուրներից բյուջետային խողովակներով ստացվող նպատակային վարկերի և դրամաշնորհների հաշվին իրականացվելիք ծախսերը

Ծրագրային դասիչը	Ծրագիր /Միջոցառում	Ծրագրով նախատեսված ամբողջ գումարը			Կատարողականն առ. 01.01.2019թ. դրությամբ			2018թ. փաստ.			2018թ. բյուջե			Մնացորդ			2019թ. բյուջե			Կանխատեսում									Ծրագրի սկիզբն ըստ համապատասխան համաձայնագրի	Ծրագրի ավարտն ըստ համապատասխան համաձայնագրի (ներառյալ փոփոխությունները)
																	2020թ			2021թ			2022թ							
		Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում					
<b>Վարկային ծրագրեր</b>																														
<Ծրագրի դասիչը>	<Ծրագրի անվանումը>																													
դասիչը	<Միջոցառման անվանումը>																													
	<Ծախսային կատեգորիայի անվանումը> <sup>32</sup>																													
	.....																													
.....	.....																													
.....	.....																													

<sup>32</sup> Բացել բյուջեգրային ծախսերը ըստ բյուջեգրային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման առանձին կատեգորիաների մակարդակով

Դրամաշնորհային ծրագրեր																	
	<Միջոցառման դասիչը>	<Միջոցառման անվանումը>															
		<Ծախսային կարեգորհայի անվանումը> <sup>33</sup>															
		.....															
		.....															
.....																	

**Աղյուսակ 2. Արտաքին աղբյուրներից բյուջետային խողովակներով ստացվող վարկերի հաշվին իրականացվելիք ծրագրերի շրջանակներում հիմնական գումարի մարման և ֆինանսական ակտիվների ձեռքբերման գծով ծախսերը**

Ծրագրային դասիչը	Ծրագիր /Միջոցառում	2018թ. փաստ.			2019թ. բյուջե			Կանխատեսում									
								2020թ			2021թ			2022թ			
		Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ	<< կառ. համաֆինանսավորում	
<Ծրագրի դասիչը>	<Ծրագրի անվանումը>																
	<Միջոցառման դասիչը>	<Միջոցառման անվանումը>															
		<Միջոցառման անվանումը>															
		.....															
	<Միջոցառման դասիչը>	<Միջոցառման անվանումը>															
		<Միջոցառման անվանումը>															
		.....															
.....																	

<sup>33</sup> Բացել բյուջեդային ծախսերը ըստ բյուջեդային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման առանձին կարեգորհաների մակարդակով

## Հավելված N 10. Ամփոփ ֆինանսական պահանջներ ՄԺԾԾ ժամանակահատվածի համար

### Աղյուսակ 1. Ծրագրերի և միջոցառումների գծով ամփոփ ֆինանսական պահանջներ 2020-2022 թթ համար

(հազ. դրամ)

Ծրագրային դասիչը		Ծրագրի/միջոցառման անվանումը	Գոյություն ունեցող պարտավորությունների գծով հաշվարկված (ճշգրտված) ծախսերը <sup>34</sup> (հազ. դրամ)			Ծախսային խնայողության գծով ամփոփ առաջարկը <sup>35</sup> (հազ. դրամ) (-)			Նոր նախաձեռնություններ (հազ. դրամ) (+)			Միջոցառման գծով ամփոփ ծախսերը <sup>36</sup> (հազ. դրամ)		
Ծրագիր	Միջոցառում		2020թ	2021թ	2022թ	2020թ	2021թ	2022թ	2020թ	2021թ	2022թ	2020թ	2021թ	2022թ
		Պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառումներ												
		<Ծրագրի անվանումը>												
		<Միջոցառման անվանումը>												
		<Միջոցառման անվանումը>												
		<այեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումներ (շարունակական բնույթի)>												
		<Ծրագրի անվանումը>												
		<Միջոցառման անվանումը>												
		<Միջոցառման անվանումը>												
		<այեցողական ծախսերին դասվող այլ միջոցառումներ>												
		<Ծրագրի անվանումը>												
		<Միջոցառման անվանումը>												
		<Միջոցառման անվանումը>												

<sup>34</sup> Ներկայացվում է գոյություն ունեցող պարտավորություններն դասվող միջոցառումների գծով հաշվարկված ծախսերն (առանց ծախսային խնայողությունների վերաբերյալ առաջարկների ներառման):

<sup>35</sup> Ներկայացվում է գոյություն ունեցող պարտավորություններն դասվող միջոցառումների գծով ծախսային խնայողության վերաբերյալ ամփոփ առաջարկը:

<sup>36</sup> Ներկայացվում է միջոցառման գծով առաջարկվող ծախսերը՝ ծախսային խնայողությունների և նոր նախաձեռնությունների վերաբերյալ առաջարկները ներառած: Այն հավասար է փոխալ միջոցառման գծով նախորդ սյունակներում համապատասխան փարվա համար ներառված ցուցանիշների հանրագումարին:

**Աղյուսակ 2. Հայտով ներկայացված՝ 2020-2022թթ ընդհանուր ծախսերի համեմատությունը ՀՀ 2019թ. պետական բյուջեի և 2019-2021թթ. ՄԺԾԾ հետ**

(հազար դրամներով)

	2019թ.	2020թ.	2021թ.	2022թ.
1. Պետական մարմնի գծով 2019-2020 ՄԺԾԾ-ով հաստատված և 2022թ. համար սահմանված ֆինանսավորման ընդհանուր կողմնորոշիչ չափաքանակները	X			
2. <<<< 2019թ. պետական բյուջեի մասին>> ՀՀ օրենքով պետական մարմնի գծով սահմանված ընդհանուր հատկացումները		X	X	X
3. Ընդամենը հայտով ներկայացված ընդհանուր ծախսերը՝ 2020-2022 թթ. ՄԺԾԾ համար (տող 3.1 + տող 3.2 + տող 3.3.)	X			
3.1 Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունների գնահատում 2020-2022 թթ. ՄԺԾԾ համար (առանց ծախսային խնայողությունների վերաբերյալ առաջարկների ներառման)	X			
3.2 Ծախսային խնայողությունների գծով առաջարկները (-) նշանով	X			
3.3 Նոր նախաձեռնությունների գծով ընդհանուր ծախսերը	X			
4. Տարբերությունը ՀՀ 2019թ. պետական բյուջեի համապատասխան ցուցանիշից (տող 3 - տող 2)	X			
5. Տարբերությունը 2019-2020 ՄԺԾԾ-ով հաստատված և 2022թ. համար սահմանված ֆինանսավորման կողմնորոշիչ չափաքանակներից (տող 3-տող 1)	X			





	դասիչը>	<Ծախսային կարեգորհայի անվանումը> <sup>37</sup>																	
	.....	.....																	
.....																			
Դրամաշնորհային ծրագրեր																			
	<Միջոցառման դասիչը>	<Միջոցառման անվանումը>																	
		<Ծախսային կարեգորհայի անվանումը> <sup>38</sup>																	
	.....	.....																	
.....																			

**Աղյուսակ 2. Արտաքին աղբյուրներից բյուջետային խողովակներով ստացվող նպատակային վարկային և դրամաշնորհային ծրագրերի 2020 թվականի ամփոփ բյուջետային ֆինանսավորման հայտը (ըստ եռամսյակային բաշխումների)**

Ծրագրային դասիչը	Ծրագիր /Միջոցառում	Առաջին եռամսյակ			Երկրորդ եռամսյակ			Երրորդ եռամսյակ			Չորրորդ եռամսյակ			Տարի		
		Ընդամենը	Արտաքին մեծամեծ << կատ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին մեծամեծ << կատ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին մեծամեծ << կատ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին մեծամեծ << կատ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ << կատ. համաֆինանսավորում	Ընդամենը	Արտաքին միջոցներ << կատ. համաֆինանսավորում			
Վարկային ծրագրեր																
	<Ծրագրի դասիչը>	<Ծրագրի անվանումը>														
	<Միջոցառման	<Միջոցառման անվանումը>														

<sup>37</sup> Բացել բյուջեփայլին ծախսերը ըստ բյուջեփայլին ծախսերի փնտրեսագիտական դասակարգման առանձին կարեգորհաների մակարդակով

<sup>38</sup> Բացել բյուջեփայլին ծախսերը ըստ բյուջեփայլին ծախսերի փնտրեսագիտական դասակարգման առանձին կարեգորհաների մակարդակով

	դասիչը>	<Ծախսային կալեգորիայի անվանումը> <sup>39</sup>																
	.....	.....																
.....																		
Դրամաշնորհային ծրագրեր																		
	<Միջոցառման դասիչը>	<Միջոցառման անվանումը>																
		<Ծախսային կալեգորիայի անվանումը> <sup>40</sup>																
	.....	.....																
.....																		

---

<sup>39</sup> Բացել բյուջեի ծախսերը ըստ բյուջեի ծախսերի տեսակի անվանումների մակարդակով

<sup>40</sup> Բացել բյուջեի ծախսերը ըստ բյուջեի ծախսերի տեսակի անվանումների մակարդակով

**ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՏՎԱԾՈՒՄ ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ  
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ**

(հարկիրճ շարադրանք)<sup>41</sup>

**1. ՈԼՈՐՏԸ**

Ներկայացնել համապատասխան ոլորտը, ըստ անհրաժեշտության հստակեցնելով ոլորտի ընդգրկման շրջանակները և այլ ոլորտների հետ հարման եզրերը:

**2. ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԹԻՐԱԽՆԵՐԸ**

Ներկայացնել համապատասխան ոլորտում ՀՀ կառավարության հիմնական թիրախները ՄԺԾԾ ժամանակահատված համար և դրանց կապը ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված քաղաքականության նպատակների և թիրախների հետ: Այդ առումով, անհրաժեշտ է ներկայացնել այն վերջնական արդյունքները, որոնց ձգտում է հասնել պետական մարմինը արվյալ ոլորտում և որոնք իրենց հերթին ուղղված են ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված կոնկրետ թիրախների և նպատակների ապահովմանը: Յուրաքանչյուր հնարավոր դեպքում անհրաժեշտ է հստակ հղումներ կատարել ՀՀ կառավարության ծրագրի համապատասխան դրույթներին:

**3. ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ ԵՎ ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

Ներկայացնել ոլորտային քաղաքականության թիրախների (վերջնական արդյունքների) ապահովման նպատակով ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում պետական մարմին կողմից իրականացվող հիմնական ծրագրերը և միջամտության ուղղությունները, ինչպես նաև հիմնական ծախսային գերակայությունները:

Ծախսային գերակայությունները սահմանելիս անհրաժեշտ է ներկայացնել ՄԺԾԾ ժամանակահատվածի համար ոլորտային ծախսերի գերակա ուղղություններն ըստ գերակայությունների նվազման հաջորդականության, ընդ որում անհրաժեշտ է ներկայացնել առավելագույնը 4-5 գերակա ուղղություններ:

**4. ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԾԱԽՍԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆԸ**

<sup>41</sup> Ոլորտային քաղաքականության ողջ համառոտ շարադրանքը չպետք է գերազանցի 6 էջի սահմանները:

Ներկայացնել ոլորտային քաղաքականության թիրախների ապահովման նպատակով ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում պետական մարմին կողմից իրականացվող ընդհանուր ծախսերը (հայտերով ներկայացված)՝ բացված ըստ հիմնական ծրագրերի և ուղղությունների:

**ՑԱՆԿ**

**ՀՀ իրավական ակտերի, որոնցով նախատեսված դրույթների և սահմանված նորմաների հիման վրա պետք է հաշվարկվեն բյուջետային ծախսերն ըստ դրանց տնտեսագիտական դասակարգման**

Բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածը	Կոդը	Ոլորտը, չափանիշը, իրավական հիմքը
		Պետական կառավարման ապարատ
Աշխատավարձ	410000	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ՀՀ վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի «Պետական իշխանության մարմիններում հաստիքների առավելագույն թիվը սահմանելու մասին» N 706-Ա որոշում,</li> <li>2. «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» օրենք,</li> <li>3. «Աշխատանքային օրենսգիրք»,</li> <li>4. «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենք,</li> <li>5. «Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» օրենք,</li> <li>6. «Հայաստանի Հանրապետության 2019 թվականի պետական բյուջեի մասին» օրենք (7-րդ հոդված, 4-րդ կետ),</li> <li>7. «Կառավարության կառուցվածքի և գործունեության մասին» օրենք,</li> <li>8. «Պետական կառավարման համակարգի մարմինների մասին» օրենք,</li> <li>9. «Կառավարչական իրավահարաբերությունների կարգավորման մասին» օրենք,</li> <li>10. «Պաշտոնատար անձանց գործունեության ապահովման, սպասարկման և սոցիալական երաշխիքների մասին» օրենք,</li> <li>11. «Հանրային ծառայության մասին» օրենք,</li> <li>12. «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենք,</li> <li>13. «Մարդու իրավունքների պաշտպանի մասին» սահմանադրական օրենք,</li> <li>14. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենք,</li> <li>15. «Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենք,</li> <li>16. «Դատախազության մասին» օրենք,</li> <li>17. «Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտեի մասին» օրենք,</li> </ol>

	<p>18. «Հատուկ քննչական ծառայության մասին» օրենք,  19. «Հարկային ծառայության մասին» օրենք,  20. «Մաքսային ծառայության մասին» օրենք,  21. «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենք,  22. «Հաշվեքննիչ պալատի մասին» օրենք,  23. «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենք,  24. «Պաշտոնական վիճակագրության մասին» օրենք,  25. «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենք,  26. «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» օրենք,  27. «Դիվանագիտական ծառայության մասին» օրենք,  28. «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» օրենք,  29. «Հայաստանի Հանրապետության մարզերում պետական կառավարման մասին» ՀՀ Նախագահի հրամանագիր,  30. «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենք,  31. «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենք,  32. «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենք,  33. «Պրոբացիայի մասին» ՀՀ օրենք,  34. «Սնանկության մասին» օրենք,  35. «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք,  36. «Քաղաքացիական կացության ակտերի մասին» ՀՀ օրենք,  37. «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման ապահովող ծառայության մասին» ՀՀ օրենք,  38. «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենք,  39. «Ապրանքային նշանների մասին» ՀՀ օրենք,  40. «Ավիացիայի մասին» ՀՀ օրենք,  41. «Մենդամթերքի անվտանգության պետական վերահսկողության մասին» օրենք,  42. ՀՀ կառավարության 2014թ. հուլիսի 3-ի «Պետական իշխանության մարմիններում քաղաքացիական աշխատանք կատարող և տեխնիկական սպասարկում իրականացնող անձանց պաշտոնային դրույքաչափերը սահմանելու մասին» N 737-Ն որոշում,  43. ՀՀ կառավարության 2014թ. հուլիսի 3-ի «Օտարերկրյա պետություններում գործող՝ Հայաստանի Հանրապետության դիվանագիտական ծառայության մարմիններում ծառայող դիվանագետների պաշտոնային դրույքաչափերը, ծառայության հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման չափը հաստատելու մասին» N 738-Ն որոշում,  44. ՀՀ կառավարության 2014թ. հուլիսի 3-ի «Դիվանագիտական պաշտոն զբաղեցնող անձին օտար լեզվի իմացության համար տրվող հավելավճարի չափը և վճարման կարգը հաստատելու մասին» 739-Ն որոշում,  45. ՀՀ կառավարության 2014թ. հուլիսի 3-ի «Բարձր լեռնային վայրերում, ծանր, վնասակար, առանձնապես ծանր, առանձնապես վնասակար աշխատանքներ կատարելու դեպքերում պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց տրվող հավելումների չափերը և վճարման կարգը</p>
--	---

		<p>սահմանելու մասին» N 670-Ն որոշում,</p> <p>46. ՀՀ կառավարության 2018 թվականի հունիսի 15-ի N 675-Ն որոշում՝ ՀՀ կառավարության 1997 թվականի նոյեմբերի 5-ի «Մշտական հիմունքներով պետական և ծառայողական գաղտնիք կազմող տեղեկությունների օգտագործմամբ աշխատանքներ կատարող քաղաքացիների և այդպիսի գաղտնիքի պաշտպանության կառուցվածքային ստորաբաժանումների աշխատողներին հատկացվող արտոնությունների մասին» N 487 որոշման մեջ լրացում կատարելու մասին,</p> <p>47. ՀՀ կառավարության «Հայաստանի Հանրապետության ռազմական կցորդների, միջազգային կազմակերպություններում Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության ներկայացուցիչների կանոնակարգը հաստատելու մասին» 01.12.2011թ. N 1708-Ն որոշում,</p> <p>48. ՀՀ կառավարության «Հայաստանի Հանրապետության առեվտրական կցորդների, ներկայացուցիչների, մաքսային կցորդի և առեվտրի համաշխարհային կազմակերպությունում հայաստանի հանրապետության մշտական ներկայացուցչի պահպանման ծախսերի ֆինանսավորման կարգը հաստատելու մասին» 22.09.2005թ. N 1587-Ն որոշում,</p> <p>49. ՀՀ կառավարության 2014թ. սեպտեմբերի 4-ի «Ծառայության առանձնահատկություններով պայմանավորված՝ Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտեի զինվորական քննչական գլխավոր վարչության ծառայողներին տրվող հավելումների չափերը և վճարման դեպքերը սահմանելու մասին» N 950-Ն որոշում,</p> <p>50. ՀՀ կառավարության 2014թ. դեկտեմբերի 11-ի «Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտեի ծառայողին այլ վայր ծառայության գործուղելիս բնակելի տարածությամբ ապահովելու անհնարինության դեպքում դրամական փոխհատուցում տալու կարգը և չափը սահմանելու մասին» N 1395-Ն որոշում,</p> <p>51. ՀՀ կառավարության 2018թ. մարտի 15-ի «Հայաստանի Հանրապետության դատախազներին մշտական բնակության վայրից դուրս գործուղելիս բնակելի տարածությամբ ապահովելու անհնարինության դեպքում դրամական փոխհատուցում տալու կարգը և չափը սահմանելու մասին» N 256-Ն որոշում,</p> <p>52. «Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ զինծառայողների կյանքին կամ առողջությանը պատճառված վնասների հատուցման մասին» ՀՀ օրենք:</p>
		Կրթության և գիտության ոլորտ
		<p>ՀՀ վարչապետի 2002թ. փետրվարի 6-ի «Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի իսկական և թղթակից անդամների պատվովճարի չափը սահմանելու մասին» N 102 որոշում,</p> <p>ՀՀ վարչապետի 2003թ. ապրիլի 13-ի «Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի նախագահի և</p>

		<p>փոխնախագահների աշխատավարձերի մասին» N183-Ա որոշում,          ՀՀ կառավարության 2014 թվականի դեկտեմբերի 11-ի «Հայաստանի կառավարության 2008 թվականի հունվարի 10-ի N 2-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» 1382-Ն որոշում</p>
		<p>Ուժային կառույցներ</p>
		<p>ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրք,          «Զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների սոցիալական ապահովության մասին» ՀՀ օրենք,          «Պետական պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» ՀՀ օրենք,          «Եկամտային հարկի մասին» ՀՀ օրենք,          ՀՀ կառավարության 2014թ. հուլիսի 3-ի «Պետական իշխանության մարմիններում քաղաքացիական աշխատանք կատարող և տեխնիկական սպասարկում իրականացնող անձանց պաշտոնային դրույքաչափերը սահմանելու մասին» N 737-Ն որոշում,          ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության, ազգային անվտանգության, ոստիկանության հանրապետական գործադիր մարմինների համակարգերում զինվորական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնողների, քրեակատարողական ծառայության և փրկարար ծառայության ծառայողների լրավճարների դեպքերը, չափերը և վճարման կարգը սահմանելու մասին» N 710-Ն որոշում,          ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 3-ի «Զինված ուժերում, ազգային անվտանգության մարմիններում, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանությունում, քրեակատարողական և փրկարար ծառայությունում ծառայության առանձնահատկություններով պայմանավորված հավելումների տրամադրման դեպքերը, դրանց վճարման չափերը և կարգը սահմանելու մասին» N 712-Ն որոշում          ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հոկտեմբերի 2-ի «Պարտադիր զինվորական ծառայություն անցնող շարքային կազմի զինծառայողների (ներառյալ՝ ծառայության ընթացքում կրտսեր ենթասպայական կազմի զինվորական կոչում ստացած և պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցնելու մասին պայմանագիր չկնքած զինծառայողների) ու ռազմաուսումնական կամ ոստիկանական ուսումնական հաստատություններում սովորող կուրսանտների և սովորողների դրամական ապահովության կարգը և չափերը սահմանելու մասին» N 1085-Ն որոշում,          ՀՀ կառավարության 2005 թվականի հուլիսի 14-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանության ստորաբաժանումների կողմից պայմանագրային հիմունքներով պահպանության և անվտանգության ապահովման գծով իրականացվող ծառայությունների դիմաց ստացվող վճարումների գումարների օգտագործման ուղղությունները 2005 թվականի տարեկան ծախսերի նախահաշվի ձևով հաստատելու, նախահաշվի կատարման հետ կապված առանձին հարցերի կանոնակարգելու և ծախսերի նորմատիվները հաստատելու մասին» N</p>



		1176-Ն որոշում, ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ իրավիճակների կառավարման նախարարության Հայաստանի փրկարար ծառայության թվաքանակը սահմանելու մասին» N 2318-Ն որոշում:
		Սոցիալական պաշտպանության ոլորտ
Կենսաթոշակներ	470000	«Պետական կենսաթոշակների մասին» ՀՀ օրենք, ՀՀ կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի ««ՀՀ Պետական կենսաթոշակներ մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովելու մասին» N 665-Ն որոշում, «Պետական պաշտոններ զբաղեցրած անձանց սոցիալական երաշխիքների մասին» ՀՀ օրենք, ՀՀ կառավարության 2014 թվականի օգոստոսի 28-ի ««Պետական պաշտոններ զբաղեցրած անձանց սոցիալական երաշխիքների մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովելու մասին» N 895-Ն որոշում:
Սոցիալական նպաստներ	470000	«Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենք, ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունիսի 30-ի ««Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովելու մասին» N 145-Ն որոշում, ՀՀ կառավարության 2014 թվականի մարտի 6-ի «Երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստի չափը սահմանելու, երեխայի ծննդյան միանվագ նպաստ նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու մասին» N 275-Ն որոշում, ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հոկտեմբերի 8-ի «Չաշխատող անձին մայրության նպաստ նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու մասին» N 1179-Ն որոշում, ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հունիսի 26-ի «Ծերության նպաստը, հաշմանդամության նպաստը, կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստը, ինչպես նաև ծերության նպաստ, հաշմանդամության նպաստ կամ կերակրողին կորցնելու դեպքում նպաստ ստացող անձի մահվան դեպքում թաղման նպաստը նշանակելու և վճարելու կարգը և անհրաժեշտ փաստաթղթերի ցանկը հաստատելու մասին» N 635-Ն որոշում, ՀՀ կառավարության 2015 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Մինչև երկու տարեկան երեխայի խնամքի նպաստ նշանակելու և վճարելու կարգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի հունվարի 30-ի N 145-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 1566-Ն որոշում, «Ժամանակավոր անաշխատունակության և մայրության նպաստների մասին» ՀՀ օրենք, ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հուլիսի 14-ի ««Ժամանակավոր անաշխատունակության և մայրության նպաստների մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովելու մասին» N 1024-Ն որոշում, «Սոցիալական աջակցության մասին» ՀՀ օրենք, «Զբաղվածության մասին» ՀՀ օրենք, «Հայրենական մեծ պատերազմի վետերանների մասին» ՀՀ օրենք,

		<p>«Զինձառայողների և նրանց ընտանիքի անդամների սոցիալական ապահովության մասին» ՀՀ օրենք,  ՀՀ կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի «Զինձառայողներին և նրանց ընտանիքների անդամներին տրվող ամենամսյա պարգևավճարի չափերը՝ ըստ պարգևավճար ստանալու իրավունք ունեցող անձանց կատեգորիաների, պարգևավճար նշանակելու և վճարելու կարգը սահմանելու մասին» N 668-Ն որոշում,  ՀՀ կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի 27-ի «Սոցիալական փաթեթի հատկացման կարգը և փաթեթի մեջ մտնող ծառայությունների բովանդակությունը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի դեկտեմբերի 29-ի N 1917-Ն և N 1923-Ն, ինչպես նաև 2012 թվականի ապրիլի 19-ի N 594-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1691-Ն որոշում,  ՀՀ կառավարության 2014թ. սեպտեմբերի 25-ի «ՀՀ պաշտպանության, ազգային անվտանգության, ոստիկանության համակարգերում զինվորական ծառայության պաշտոն զբաղեցնողներին, քրեակատարողական ծառայության և փրկարար ծառայության ծառայողներին դրամական օգնություններ տալու կարգը, չափերը և պայմանները սահմանելու մասին» N 1119-Ն որոշում:</p>
		Այլ ոլորտներ
<p>Ապահովագրություն,  Գործուղումներ, տրանսպորտ, կապ, կոմունալ ծախսեր և այլ ծախսեր (բոլոր ոլորտներում)</p>	<p>420000 480000</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. «Ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության մասին» ՀՀ օրենք,</li> <li>2. «Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին» օրենք,</li> <li>3. «Պետական տուրքի մասին» օրենք,</li> <li>4. «Պաշտոնատար անձանց գործունեության ապահովման, սպասարկման և սոցիալական երաշխիքների մասին» օրենք,</li> <li>5. «Հայաստանի Հանրապետության պետական պարգևների և պատվավոր կոչումների մասին» օրենք,</li> <li>6. «Աղբահանության և սանիտարական մաքրման մասին» ՀՀ օրենք,</li> <li>7. ՀՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 29-ի «Ծառայողական գործուղման մեկնած աշխատողների գործուղան ծախսերի հատուցման համար կատարվող վճարումների նվազագույն և առավելագույն չափերն և վճարման կարգը սահմանելու մասին» N 2335-Ն որոշում (բոլոր խմբագրություններով),</li> <li>8. ՀՀ կառավարության 2005 թ. փետրվարի 17-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների ծառայողական ավտոմեքենաների հատկացման, շահագործման և սպասարկման մասին» N 194-Ն որոշում (հաշվի առնել նաև ՀՀ վարչապետի 29.02.2019թ. N 02/04.5/7658-2019 հանձնարարականը՝ ծառայողական ավտոմեքենաների կրճատման վերաբերյալ),</li> <li>9. ՀՀ կառավարության 2004 թվականի սեպտեմբերի 23-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների կապի և կոմունալ ծախսերի նորմաներ սահմանելու մասին» N 1536-Ն որոշում,</li> </ol>

		<p>10. ՀՀ կառավարության 2004 թվականի դեկտեմբերի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմիններում կապի ծառայությունների նորմաները և հեռախոսակապից օգտվելու օրինակելի ներքին կանոնները հաստատելու մասին» N 1956-Ն որոշում,</p> <p>11. ՀՀ կառավարության 2005 թվականի մայիսի 12-ի «Հայաստանի Հանրապետության դատարանների կապի միջոցների տեսակների, քանակի և կապի ծառայությունների, ինչպես նաև կոմունալ ծախսերի նորմաների մասին» N 732-Ա որոշում,</p> <p>12. ՀՀ կառավարության 2005 թվականի հունվարի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության աշխատակազմի կապի միջոցների տեսակների, քանակի և կապի ծառայությունների տարեկան նորմաների մասին» N 49-Ա որոշում,</p> <p>13. կառավարության 2005 թվականի ապրիլի 28-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի նախագծում Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների գծով բյուջետային ծախսերի առանձին տեսակների՝ ջեռուցման, վառելիքի և էլեկտրաէներգիայի ձեռք բերման ծավալների հաշվարկման հիմքում դրվող նորմաները հաստատելու մասին» N 629-Ն որոշում,</p> <p>14. ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2016 թ. դեկտեմբերի 23-ի «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից սպառողներին վաճառվող էլեկտրական էներգիայի սակագները սահմանելու և ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2016 թ. հունիսի 24-ի N 192-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 422-Ն որոշում,</p> <p>15. ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2016 թ. նոյեմբերի 25-ի ««Գազպրոմ Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից սպառողներին վաճառվող բնական գազի սակագները սահմանելու և ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2016 թ. մայիսի 31-ի N 139-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 333-Ն որոշում,</p> <p>16. ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2018 թվականի նոյեմբերի 28-ի ««ՎեՈԼԻԱ ԶՈՒՐ» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների մատուցման սակագները սահմանելու և ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2017 թ. նոյեմբերի 22-ի N 499-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 434-Ն որոշում,</p> <p>17. ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 2007 թվականի օգոստոսի 24-ի «ԱՐՄԵՆՏԵԼ» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից մատուցվող ծառայությունների սակագների սահմանման մասին» N 340-Ն որոշում,</p> <p>18. ՀՀ կառավարության 2005 թվականի փետրվարի 17-ի «Հայաստանի Հանրապետության արխիվային հավաքածուի պահպանության ֆինանսավորման կարգը հաստատելու մասին» N 188-Ն որոշում:</p> <p>19. ՀՀ կառավարության 2003 թվականի սեպտեմբերի 25-ի</p>
--	--	--

		<p>«Հայաստանի Հանրապետության հեռավոր, սահմանամերձ, լեռնային և բարձր լեռնային բնակավայրերի «Հայաստանի Հանրապետության պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններ մանկավարժական կադրեր գործուղելու կարգը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2003 թվականի պետական բյուջեում վերաբաշխում և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2003 թվականի փետրվարի 6-ի N 184-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1412-Ն որոշում:</p>
<p>Սուբսիդիաներ</p>	<p>450000</p>	<p>Սուբսիդիաներ են տրամադրվում համապետական նշանակության ծրագրերի իրականացման համար՝ կրթական, սոցիալական, մշակութային կամ այլ առևտրային և ոչ առևտրային (բացառությամբ կառավարչական մարմինների) բնույթի գործունեություն իրականացնելու նպատակով ՀՀ ստեղծած իրավաբանական անձանց կողմից կատարված ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով և ուղղված չեն կազմակերպությունների համար կապիտալ ակտիվների ձեռքբերմանն ու հիմնական ֆոնդերի կամ դրամազլիսի ավելացմանը և իրենցից ներկայացնում են կազմակերպությունների ընթացիկ գործունեության արդյունքում գոյացող եկամուտների հավելում:</p> <p>ՀՀ կառավարության 2003 թվականի դեկտեմբերի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից իրավաբանական անձանց սուբսիդիաների և դրամաշնորհների հատկացման կարգը հաստատելու մասին» N 1937-Ն որոշում:</p> <p>Կրթության և գիտության ոլորտ</p> <p>ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հունվարի 30-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի փետրվարի 10-ի N 168-Ն և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի սեպտեմբերի 22-ի N 1356-Ն որոշումներում փոփոխություններ կատարելու, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի ապրիլի 18-ի N 441-Ն և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2014 թվականի փետրվարի 27-ի N 206-Ա որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N105-Ն որոշում:</p> <p>ՀՀ կառավարության 2006 թվականի օգոստոսի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ծախսերի հաշվարկման, պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների ծախսերում կատարվող վերաբաշխումների կարգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2001 թվականի օգոստոսի 25-ի N773 որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1262-Ն որոշում:</p> <p>ՀՀ կառավարության 2015 թվականի հուլիսի 8-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2006 թվականի օգոստոսի 24-ի N 1262-Ն որոշման մեջ փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին» N749-Ն որոշում:</p>

Կրթաթոշակներ	472700	<p>ՀՀ վարչապետի 1999թ. ապրիլի 14-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական բարձրագույն և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների (այդ թվում քոլեջների), պրոֆտեխնիկական ուսումնարանների պետական պատվերով սովորող ուսանողների և սովորողների, մագիստրոսների, ասպիրանտների և դոկտորանտների կրթաթոշակների չափերը սահմանելու մասին» N 217 որոշում,  ՀՀ կառավարության 2004 թվականի դեկտեմբերի 9-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարման ակադեմիայի ունկնդիրների կրթաթոշակի չափի մասին» N 1717-Ն որոշում,</p>
Սոցիալական օգնության դրամական արտահայտու թյամբ նպաստներ		<p>«Հայաստանի Հանրապետության պետական պարգևների և պատվավոր կոչումների մասին» ՀՀ օրենք,  ՀՀ կառավարության 2014 թվականի նոյեմբերի 27-ի «Հայաստանի Հանրապետության «Ժողովրդական» պատվավոր կոչման համար ամենամյա պատվովճար տալու կարգը և դրա չափը սահմանելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2004 թվականի դեկտեմբերի 16-ի N 1841-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1335-Ն որոշում,  ՀՀ կառավարության 2004 թվականի մայիսի 13-ի «Հայաստանի Հանրապետության առաջնությունների, Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կազմակերպվող և անցկացվող միջազգային մրցաշարերի մասնակիցների գիշերավարձի ու սննդի ընդունման չափը, Հայաստանի Հանրապետության առաջնությունների մրցանակակիրների և նրանց մարզիչների դրամական պարգևատրման չափը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության ուսումնամարզական հավաքի օրական կեցության վճարի չափը, Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմի անդամի՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում և տարածքից դուրս ճանապարհորդելիս սննդի ընդունման չափը սահմանելու և Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմի անդամի՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքից դուրս ուսումնամարզական հավաքի և (կամ) միջազգային միջոցառմանը մասնակցության հետ կապված ծախսերը հաշվարկելու մասին» N 692-Ն որոշում,  ՀՀ կառավարության 2015 թվականի նոյեմբերի 5-ի «Օլիմպիական, պարաօլիմպիկ, սուբօլիմպիկ խաղերում, օլիմպիական խաղերի ծրագրում ընդգրկված մարզաձևերի (նաև օլիմպիական խաղերի ծրագրում չընդգրկված սամբո ըմբշամարտ, միջազգային շաշկի, ուշու և շախմատ մարզաձևերի) աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնություններում, (նաև հաշմանդամների), Եվրոպական խաղերում, շախմատի համաշխարհային օլիմպիադայում, Եվրոպայի օլիմպիական երիտասարդական փառատոնում, համաշխարհային ունիվերսիադայում, պատանեկան օլիմպիական խաղերում, շախմատի պատանեկան օլիմպիադայում 1-3-րդ տեղերը գրաված մարզիկներին, ազգային հավաքական թիմերի գլխավոր (ավագ) մարզիչներին, մեդալակիր մարզիկների անձնական մարզիչներին, ազգային հավաքական թիմերի երկրորդ մարզիչներին, բժիշկներին և շնորհվող դրամական մրցանակների չափերն ու շնորհման</p>

		<p>կարգը հաստատելու և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2001 թվականի մայիսի 29-ի N 462 որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1282-Ն որոշում,</p> <p>ՀՀ կառավարության 2015 թվականի օգոստոսի 13-ի «Հայաստանի Հանրապետության հավաքական թիմերի գլխավոր և ավագ մարզիչների վարձատրության, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող, Հայաստանի Հանրապետությունում բնակվող Հայաստանի Հանրապետության և նախկին Խորհրդային Միության հավաքական թիմերի կազմերում՝ օլիմպիական խաղերի ծրագրում ընդգրկված մարզաձևերի, շախմատի և սամբոյի աշխարհի առաջնություններում չեմպիոն դարձած մարզիկների պատվովճարի վճարման կարգը և չափերը հաստատելու մասին» N 925-Ն որոշում:</p>
<p>Ապրանքների և ծառայությունների գնում</p>		<p>Բոլոր ոլորտներին վերաբերող ընդհանուր բնույթի իրավական ակտեր «Գնումների մասին» ՀՀ օրենք,</p> <p>ՀՀ ֆինանսների նախարարի 2013 թվականի հուլիսի 13-ի «Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ և Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով նախատեսված պետական կառավարման մարմինների և պետության հիմնարկների կողմից ձեռք բերվող որոշ ապրանքատեսակների տեխնիկական բնութագրերը հաստատելու մասին» N 573-Ա հրաման,</p> <p>ՀՀ կառավարության 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի «Անվճար կամ արտոնյալ պայմաններով դեղեր ձեռք բերելու իրավունք ունեցող բնակչության սոցիալական խմբերի և հիվանդությունների ցանկը հաստատելու մասին» N 1717-Ն որոշում:</p> <p>Սոցիալական պաշտպանության ոլորտ</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ՀՀ կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի «Վերականգնողական օգնության տրամադրման կարգը և պայմանները սահմանելու և ՀՀ կառավարության 2006 թվականի սեպտեմբերի 22-ի N 1369-Ն և ՀՀ կառավարության 2007 թվականի ապրիլի 12-ի N 453-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 1035-Ն որոշում,</li> <li>2. ՀՀ կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի ««Զբաղվածության մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկումն ապահովող մի շարք իրավական ակտեր հաստատելու մասին» N 534-Ն որոշում,</li> <li>3. ՀՀ կառավարության 2011 թվականի մայիսի 5-ի «Կենսաթոշակ վճարելու կարգը հաստատելու մասին» N 670-Ն որոշում,</li> <li>4. ՀՀ կառավարության 23.04.2014թ. «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության միջոցով իրականացվող պետական նպաստների կանխիկ վճարման ծառայություններ մատուցելու ոլորտում «Հայփոստ» փակ բաժնետիրական ընկերությանը լիազորված կազմակերպություն ճանաչելու և նրա հետ կնքված վճարման ծառայությունների մատուցման պայմանագրի օրինակելի ձևը սահմանելու մասին» N 495-Ն որոշում:</li> </ol> <p>Կրթության և գիտության ոլորտ</p> <p>«Կրթության մասին» ՀՀ օրենք,</p> <p>«Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենք,</p>

		<p>Ուժային կառույցներ      ՀՀ կառավարության 2003 թվականի ապրիլի 10-ի «Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության քրեակատարողական հիմնարկներում պահվող անձանց սննդի օրական միջին չափաբաժինները, հանդերձանքի չափաբաժինները և դրանց շահագործման ժամկետները, անկողնային ու հիգիենիկ պարագաների չափաբաժինները և դրանց շահագործման ժամկետները հաստատելու մասին» N 413-Ն որոշում,      ՀՀ կառավարության 2003 թվականի հուլիսի 31-ի «Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության քրեակատարողական հիմնարկներում պահվող անձանց տրվող սննդամթերքը մեկը մյուսով փոխարինելու չափաբաժինները, կենցաղային և խոհանոցային պարագաների ու սարքավորումների շահագործման ժամկետները հաստատելու մասին» N 961-Ն որոշում,      ՀՀ պաշտպանության նախարարի 2003 թվականի փետրվարի 12-ի «Խաղաղ ժամանակ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի պարենային ապահովման կանոնադրությունը» գործողության դնելու մասին» N 104 հրաման,      ՀՀ պաշտպանության նախարարի 2003 թվականի սեպտեմբերի 9-ի «Խաղաղ ժամանակ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի զինծառայողների իրային ապահովման կանոնադրությունը» գործողության դնելու մասին» N 636 հրաման:</p>
Արտագերատեսչական պահպանության ծախսեր		<p>ՀՀ կառավարության 2004 թվականի ապրիլի 29-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանության կողմից պետական պահպանության ենթակա պետական մարմինների և կազմակերպությունների շենքերի ու շինությունների, ինչպես նաև կարևորագույն նշանակության օբյեկտների ցանկերը հաստատելու մասին» N 1008-Ն որոշում:</p>
Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով ծախսեր (Կապիտալ ծախսեր)		<p>ՀՀ կառավարության 2008 թվականի հուլիսի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների, պետական հիմնարկների և պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների ծառայողական (բացառությամբ պաշտոնատար անձանց կամ աշխատողների սպասարկման համար չնախատեսված հատուկ նշանակության) ավտոմեքենաների առանձին չափորոշիչներ հաստատելու մասին» N 830-Ն որոշում,      ՀՀ ֆինանսների նախարարի 2013 թվականի հոկտեմբերի 24-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական մարմինների, պետական հիմնարկների, պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների ծառայողական (բացառությամբ պաշտոնատար անձանց կամ աշխատողների սպասարկման համար չնախատեսված հատուկ նշանակության) ավտոմեքենաների առավելագույն գները սահմանելու մասին» N 938-Ա հրաման,      Շինարարական աշխատանքների գծով անհրաժեշտ է ներկայացնել փորձագիտական դրական եզրակացություն ունեցող նախագծանախահաշվային փաստաթղթերը («Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 5-րդ մաս),      ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2008 թվականի փետրվարի 15-ի</p>

		«Քաղաքաշինական փաստաթղթերի (ծրագրային և ճարտարապետաշինարարական) մշակման աշխատանքների արժեքի հաշվարկման կարգը հաստատելու մասին» N 19-Ն հրաման:
--	--	---

Ծանոթություն - սույն Հավելվածում ներառված իրավական ակտերն օգտագործելիս պետք է հաշվի առնել 2020 թվականի բյուջետային ֆինանսավորման հայտերի կազմման օրվա դրությամբ դրանցում կատարված բոլոր լրացումները և փոփոխությունները: